

AKATALPA

Haziran 2010 - Sayı 126

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

ALTINA BAK ALTINA

Akatalpa'nın Aralık 2009 tarihli sayısında "Amacımız, Türkiye'deki her kuşak ve tarzın ortalama ve üstü şiir yazar şairlerinin bütününe yakınının temsilciliğini üstlenmektir." cümlesini kurarken "ortalama ve üstü" nitelemelerini, ulaşılmaması gereken bir hedef olarak belirtmiştik. Görüyorum ki Türkiye yerleriyle göklerinin parlak şiirlerle dolup taşıdığı sanan eski bir yazarımız, bunu hedef küçültme olarak algılamak istiyor.

Oysa bakan görür ki Türkiye'deki dergilerin pek çoğu, belki istisnai birer ikişer örnek dışında 'ortalama ve altı' şiirlerle, daha doğrusu şiir diye bir araya getirilmiş söz yığınlarıyla dolup taşıyor.

Söyler misiniz bana, hangi dergi bütünüyle parıltılı şiirlerle çıkabiliyor?

Ayrıca bu olabilir bir şey midir?

Olsa olsa şöyle olur: Şiir yazmayan, ama günün şiirini iyi izleyen bir eleştirmenler kurulu Türkiye'de yazılan bütün şiirleri şairlerin adlarını bilmeden okur ve her ay buradan bir dergi dolusu şiir seçer. Bu takdirde parıltılı şiirlerle dolu bir dergi çıkarılabilir çıkarılabilirse. Ki burada da zaman içinde yanılı payı rahatlıkla görülebilecektir. Her ay seçilen on şiirden yarısı değilse, mutlaka bazıları zamanın eleğince kesinlikle elenecektir.

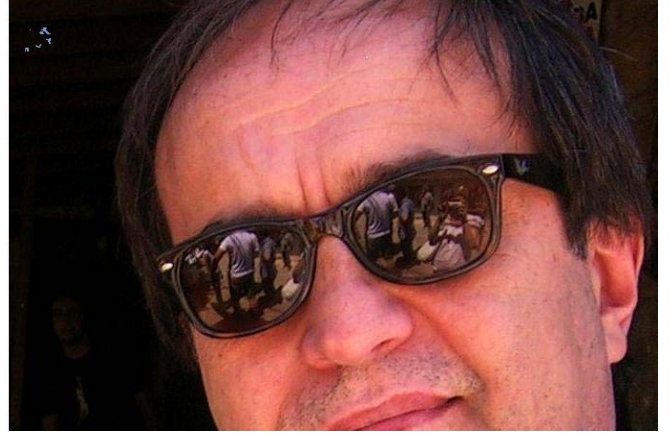
'Kurul'un her ay yaklaşık bin şiiri okuması da elbette imkânsıza yakın zorlukta.

Daha kolayı şöyle olabilir: En iyiliği üzerinde uzlaşılabilir 10-15'i sabit, ikinci 10-15'i değişebilen şairlerden gelecek şiirler değerlendirmeye alınır.

(Bunlar olur ya da olsun diye değil; düşünce geliştirebilme amacıyla söylenen sözler. Çünkü daha en başta, şiir yazmadan günün şiirini izleyebilen kişilerden bir kurul oluşturamazsınız: Bunu var edecek, koruyacak, taşıyacak bir toplumsal yapımız yok. Şiirsel yapıysa çok minyatür. Kifayetsiz muhteris şiir ve şiir yazısı yazıcılarının, sözde şiir seçicilerinin cirit atıkları bir alancık.)

(Devamı 2. sayfada)

A. Adnan AZAR

MY DUALIST / 2010

0.2

telefonlar sustu ışık yer
değiştirdi evde

biri gitti gelmez artık
diğeri

{katkı:}

sonsuz yazılmıyor her mektup
Nadejda Mandelstam'ın
38'de yaptığı
gibi

0.3

İki yalnız sevgili
sevişiyorlar
değmiyorlar hiçbir sebebe

sonsuz eksiliyor
'tenhalık böyle'

ama ıssızlık değişiyor
asla
onların olmayacak
günün
boyaları akmış
ucuz yüzüne

{katkı:}

onlara
tek armağanı hayatın
yalnızca iki yüzlü
kirli
bir
rüya

Tahir Abacı, Ali Akan, Adnan Algın, Tozan Alkan, Suat Kemal Angı, Gökhan Arslan, Nihat Ateş, Özer Aykut, A. Adnan Azar, Memed Arif B., Hayati Bakı, Turgut Baygın, Arda Cevahir, Tahir Musa Ceylan, Hakkı Çınar, Aslı Dağeri, Ramis Dara, Soner Demirbaş, Oresay Özgür Doğan, Gültekin Emre, Özgün Ergen, Duygu Ergun, Seda Eriş, Seyhan Erözçelik, Tayfun Gerz, İzzet Göldeli, Abuzer Gülpınar, Kemal Gündüzalp, Yaşar Güneş, Hüseyin Hatipoğlu, Adil İzci, Korkut Kabapalamut, Muammer Karadaş, Bülent Karşoğlu, Emin Kaya, Cihan Oğuz, Ahmet Özbek, Seyhan Özdamar, Hüseyin Peker, Tamer Sağır, Onur Sakarya, Cihan Sönmez, Ertan Şahin, Kâzım Şahin, Abdurrahman Şenel, Volkan Şenkal, Betül Tarıman, Ayşegül Tercan, İlyas Tunç, Seher Özkök Uğur, Gökhan Uğur, Kağan Uzuner, Emre Varışlı, Sadık Yaşar, İrfan Yıldız, Reha Yünlüel.

İzzet GÖLDELİ

GÖK

kocadı
kalınlaştı derisi
taşımaktan onca şiir yükü

Tozan ALKAN

KARA

Bana ışığımızı verin, körüm
ölüm diye kaybettim yolumu
ne zaman değişti bu rüya
yokluktan gelip yoksulluğa gidiyordum
elimde dut ağacından bir asa

Suyun bir adı mı var bilmediğim
kim beni çağırıyor ıslıkla
bir adı olmalı mı peki
kıran ışığın katsayısının
çocukların topladığı lastiklerin

Bana bir çakıl taşı verin, körüm
fırlatıp atmak istiyorum uzaklara
bana bir dağ, bana bir pusat, bana
bir dağ ceylanı, evimin içinde
sevdası kara.

(I. sayfanın devamı)

*

Şairleri şiir seçme kuruluna almamamızın sebebini çok söyledik: Herkes doğallıkla kendi şiirine yakın olanı seçer, seçiyor. Bundan kaçamazsınız, bir. –Ki bu masum ve belki zorunlu bir yönelimdir.

İki: Ortalama ve altı şairler arasındaki amansız iktidar savaşına, kişisel sevgi ve nefret yansımalarına hep tanık oluyoruz.

Buyurun, konuyla ilgili olarak, gözümüzü kör eden bir örnek daha: Türkiye'nin en eski ve en ince, sözde şiir dergisi her yıl şiir yıllığı diye bir seçme hazırlıyor ve en çok şiiri mutlaka kendi dergisinden seçiyor, ikinci en çok şiir seçtiği dergi de ruh itibarıyla herhalde İzmir'e benzettiği Bursa'dan bir dergi oluyor.

Kendini acar bir forvet sayan, döküle döküle hâlâ top da oynadığını sanan, İzmirsporlu bu sözde teknik direktör; isteseniz de istemeseniz de doğallıkla en dolgun ve olgun dergilerin çıkmakta olduğu İstanbul dergilerini sözümona arkalara itiyor.

Şiir camiamızda her şey yapanın yanına kâr kaldığı için, bu tutumun bir benzerinin de İstanbul'da yaşayan ve uzaktan kibarlığıyla tanıdığımız bir başka oyuncu-teknik direktörün yapmaya başladığını görüyoruz şimdilerde:

Sevgili Mustafa Fırat, önce güldeste dediği, sonra herhalde köyün başıboşluğunu görünce de, yıllık adını kullanmaya başladığı seçkisine en çok şiiri kendi dergisinden 'seçiyor' ki bunların bazılarının şiirle alakasını kurmak öyle kolay bir şey değil.

Yahu Arkadaşlar, biz neyle uğraşıyoruz?

Edebiyat ve hele şiir, günümüzde artık böyle bir şey midir?

Seyhan ERÖZÇELİK

SEYHAN ERÖZÇELİK'TEN SİYASİ ŞİİRLER

Polisler Açıkta veya Polislerin Anaları Var mı Acaba?

Beni kapalıya alın, olmazsa hücreye.

Gaz maskesi. (Kaç para acaba?)

Tam teçhizat üst giyim. (Kaç para acaba?)

Bir postal. (Kaç para acaba?)

İki çift siyah kösele ayakkabı. (Kaç para acaba?)

Döşenmiş kaldırımlar. (Kaç para acaba?)

Üç adet otomobil. (Kaç para acaba? Sahipleri ner'de acaba?)

Arkada vitrinler var. (Kaç para acaba?)

Çocuk. Çocuk? Çocuk var mı ki?

(Onların çocukları var mı acaba...)

Reha YÜNLÜEL

ÖYLE HÛ!

ben bizâtihi sana îmâyım hayatım
îmâmdan al îmâna dokun
işâretler kentinin tüm *nlamszlıklarını*
giyindim de öyle geldim ben
bu dağ bak, bu deniz, bu kuş, bu bulut
hangimiz sen, hangimiz ben
dur bir düşün
gece uzun, hayat kısa, hırka yorgun
hayat ölümün îmâsıyken
ölümün amasıyken hayat
ört de mânânı
öyle gel !

İlyas TUNÇ

İLERLEYELİM BEYLER

ama ne derim ki ben bundan başka. penguenler duraklarda tek sıra, tüp geçitler tıklım tıklım sperma... böyledir akışı kent. sinsi bir pıhtı gibi damarda, bağırsakta çırpınan gaz gibi... evlerden sokaklara, sokaklardan kuyruklara, ön kapıdan arkaya... havası, kapalı kalmış hasta odası. kokusu, suda bekletilmiş kösele. koltukaltları, kalçalar, göğüsler... sürtüne sürtüne incelen bu bel, bu gövde, bu doğurgan keler. böyledir akışı kent:

ilerleyelim beyler!

bata çıka, düşe kalka, koşaradım yürüyerek, bölünerek parça parça... ucuz ilişkilere, pahalı zevklere, gülümseyen maskelere... işte, debisi yükseliyor kalabalığım. işte, çarşılar açılıyor, tıkanıyor köprüler! sanki kovana sokulmuş çomak, yaradan akıvermiş irin, kızamık çiçekleri sanki. sırt sırta koltuklarda eşeyli yalnızlıklar.bekleme odalarında akvaryum uyusukluğu. ey düşünler,düşecekler! ey kendine yetişenler! böyledir akışı kent:

ilerleyelim beyler!

Gökhan ARSLAN

PASLI NİSYAN

cihan oğuz'a...

kim olduğumu hatırlamıyorum

çölde susuz kalınca kendi sidiğini içen akrep kaldırıp kuyruğunu zehrini toprağa akıtan kalın derisinin altında alıngan bir kötülük

ay; iştahlı bir fallus burnunu sokuştururken denize köprünün bacağına dayayıp sırtımı şifa yardım niyetine tükürüyorum ağzıma arkasını elliyorum yanımdan geçen zamanın

hele bir gece olsun, şiir çıksın sokağa etsiz bir kemik gibi parlсын gözleri siz o zaman görün hükümünü sözcüğün yoksa kendini becerebilmek için durmadan belini esnetir mi kalem

kim olduğumu hatırlamıyorum

madalyonun bir yüzü yaşlı şenlik diğer yüzünde kara klarnet boynuma asıyorum spermlerimi

bir yazıtın ergenliğine büyürken gövdenin görünmez sızıntısı muhtaç bir sığıntıya dönüşüyor yarasından taşıyor iç su akararak bir kanamanın derin sesine

şimdi oturdum bir haritanın balkonuna şakağıma dayadım yazıtı tam üç el bastım tetiğe aynaya sıçradı sözcüğün kanı

kim olduğumu hatırlıyorum

Betül TARIMAN

BİR RÜYANIN EN GÜZEL YERİ

perde açılıyor pencere kapanıyor bir adam soyunuyor içindekini dışına giyiniyor durup dururken oluyor bunlar ve uykunun rüyaya davet eden ilgisi her şeyi anlamaya çalışan biri gibi kapıyorum rüyaya gözlerimi bu bir sebep sevinmek için yatılı kalmış da evci çıkmış gibi

bu gidişle bitecek gibi değil gök gibi kapı önüne birikmiş kediler süt dökülmüş de bir ağızdan bağırırmaktalar sonra nöbet şekeri sarı bir şey olmalı kırılmış bir yanı ağzı tatlandırıyor annenin ayak sesleri çiçeklere su veriyor gübrelemiş gözlerim en çok rüyanın bu kısmını sevdi uyandığımdaya aklımda kalacak bitmesin güzel şeyler gibi kendimi uykuya çekiyorum yerini sevmiş

sevinen yerlerime bakıyorum bir süre bunlar benim ellerim hastanenin arka bahçesi bir hastayı evine taşıyor sevinç içinde bunlar ayaklarım yorgun ergenliğim benim hafızamı yokluyorum gözü açık gördüğüm düşleri kimi unutulmuş sandıkta bekleyen giysi uzun hava çektikçe hafız burhan aralanıyor perde kimse bulandırmadan

silah atarken biri evinin bahçesinde uzun uzun esniyorum uyumak niyetiyle sağıma dönüyorum huzursuz yastıklara sarınarak soluma dönüyorum kendimde değilim yaşım kırk sekiz belleğim güçlü unutmam gördüğüm düşleri biraz hassasım sakarım demezseniz eğer

Adnan ALGIN

SADECE

asri bir hatadır ten dut ağaçlarında sallanır gürz kime gittiysem düştüm emaneten sadece seccadeler, sonra caddeler

şans oyunlarına iman ettim ben de tesadüflerin karaltısında bir tabuttum azrail dikkat kesilmiş cemaate seccadeler, caddeler sadece

açtım, soy beni kanlı meta karartılıyor yüzler insansız melal içre yüzyıllık yalan bana sadece caddeler...

MODERNİZM ÜZERİNE ALÇAKGÖNÜLLÜ BİR DENEME

Ahmet ÖZBEK

Gerek 20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan sanat akımlarının, gerekse bugün gerçekleştirilen deneysel eylemlerin amacı 'yeni'yi büyüleyici bir soyutlama çabası olarak gerçekleştirebilmek düşüydü belki de. Böylesine içsel ve düşünsel bir çabayı göze alamayanlar ise dilsiz, ışksız, felsefesiz öykünmeleriyle 'denenmişlerin' duyumsuz yinelemelerini oluşturmak kaygısının ötesine gidemediler hiçbir zaman. Ülkemizde 1980 sonrasının fırtınalı, aynı zamanda iyicil güçlerden uzak iklimlerinin de bu kaygıyı güçlendirdiğini söylemek gerekiyor. Öyle ki, "tekseleli" bir düşünce düzeneğinden öteye gidemeyecek kalplerin, modern ve çokseleli bir sanat oluşturabilme eylemini "aktarım" düzeyinin ötesine götürebilecek donanımlarının olmadığını anlamak herkes gibi izleyici için de kolay değildi doğal olarak. Böylece dünya yüzündeki binlerce kişi, birbirinin neredeyse aynı, yaşanmamış/yaşanmayacak, hayatımızda hiç var olamayacak örnekleri sanatsal gösterim adına 'sergilemekten' geri durmadılar. Bu örnekler sıradan beyinleri kandırabilseye de yapay ve bireysel kaldı, hiçbir rüyaya dokunamadan...

Yani, içsel ve düşünsel olamayan bu oluşum, yalnızca biçimsel öğelerin intihal kokan bir biçimde birleştirilme çabasıydı. Oysa "Her felsefe kendi dışını yaratır", gerçeğini göremeden 'felsefesiz' ama modernlik iddiasında yapıtlar üretiliyordu. Kalp, yeni'nin oluşabilmesinde düşüncenin yanında olmak zorundaydı; görülmek istenmeyense tam da buydu.

Konuyu biraz daha açarsak, sözgelimi, resim sanatında Mondrian'ı 'geometriye' yönelten şey, renk biçim ve matematik bilinciydi; onun gerçekleştirdiği soyutlama düzeni ise aklın, duygusal mantığın ve düşüncenin ürünüydü. Yani 'farklı' her biçimsel düzen yeniliğe dayalı bir felsefeyi içermiyordu. Başka bir deyimle, somut olmayan her biçim soyutu ve moderniyi yansıtmıyordu; yine yanlış algılanan bir şey de buydu.

Örnekler artırılabilir; sözgelimi Alain Resnais'nin, Tarkovsky'nin ve Akira Kurosawa'nın yürek ve beyinde olgunlaşmış ve diğer sanat dallarıyla (tiyatro ve resim gibi) beslenen büyüleyici sinemasal deneyleri de dolaylı bir anlatım dilinin, mutlaka belirli bir öz'den yola çıkılarak sonuca ulaştırılması gerektiğini anlatan felsefi bir düşüncenin sanatsal yansımasıydı. Yani içsel ve toplumsal felsefesi olmayan bir öykünmeyle modern olma şansı yakalanamadığı gibi, bunu gerçekleştirme çabaları da 'uygulayıcılarını' güç duruma düşüren eylemler olmaktan öteye gidemiyordu.

En can alıcı konuya, şiire gelirse, zaman zaman bu alanda düzeyli ve değerli yapıtlar üretilmesine karşın 'kavramsal' ve modern olma iddiasındaki bazı deneyler, (sözünü ettiğim aykırılıklar nedeniyle) düşünsel ve şiire özgü bir yapıda olamıyordu. Yani, biz/donandığımız bilgi ve felsefe/ve dışa yansıma, üçlü bir dengenin ayağı yere basması gereken, ancak, sıradan bir çizgi dışılığın ötesine gidemeyen öğeleriydi. Biz kendimiz olamıyorduk, donanımımız ve kalbimizdeki "aşk" yeni'ye yetmiyordu. Dışa yansıyan tek şey ise yalnızca yapaylıktı. Sözgelimi,

Memed Arif B.

AYLAK GÖZLÜM

Henüz çıkmış ergenlikten.
Uzanmış kuma
Pembeleşiyor
üstsüz.

Bir çımkılaşma içimde
gelip vuruyor
gelgit.

Plaj kaynıyor
Güneş
Akdeniz
Serinliyoruz
köpüren beyazla.

Gövdesinin kumda bıraktığı ize
yatmak istiyorum
teninin kokusu
sürdüğü parfüm
tütüp duruyor burnuma

Hayran hayran bakıyorum
ergenlikten henüz çıkmış yüze
tüysüz iki şeftali
ortadan bölüşük göğüs
rüzgâr olup
içimi dolduruyor

Rüzgârına kanıp
sakın ha diklenme bedenim.
Ne olur eziyet etme aylak gözlüm
şu yaşlı şaire.

birbiriyle bağıntısız sözcükleri neredeyse bir torbadan çekiyor ve bunların yan yana gelmesinden şiir umuyorduk. Olmadı. Olamazdı da bu. Sonuçta şiir altındaki imzaları değiştirdiğimizde fark edemeyeceğimiz denli 'birörnek' bir imge düzeneği ve garip bir 'biçem birliği' ortaya çıkıyordu. Bu tip bir şiirin okuru ise yalnızca yazarları kadardı; yani biz yazıp ve yalnızca biz okuyorduk bu tür kayıp bir imge düzenlemesini, hemen ve her zaman. Sonuçta modernlik adına, dilsiz, ışksız ve ülkesiz bir şiir boy gösteriyordu, şiir ortamlarında: insanına, toprağına tepeden bakan; ulusal olmadığını gibi evrensel de olamayan..

Bu yazdıklarım modernizmi dışta tutan şeyler değil; tam tersine modernizmin göğsünde kalbin ve beynin hangi rüzgârlarla beslenmesi gerektiğini açıklayabilme çabası yalnızca..

Şiir bu yüzden az okunuyor kanımca ülkemizde; ve bu yüzden anlamlı ve devingen boyutlara ulaşamıyor ne yazık ki hiçbir zaman..

Tıpkı diğer sanat dallarında olduğu gibi: yapay ve kalbe uzak..

Muammer KARADAŞ

DİNG DONG

Dilim dışarıda çok yorgunum ertesi
Kendimi kovalamaktan bu proleter yarışta
Sığındığım her öykü mutsuz sonla bitiyor
Nasılsa kimse anlamıyor şiirimi işte bundan

Yessenin, türüyorum alttan alta kendine mülteci
Ve Lorca, işaret parmağı kendine dönük
Yırt diyorum sana atardamarını çünkü ben
O damarlarda tutsağım öncesizden beri

Bir kibrit çaksan şaş kaza deli karanlıkta
Tutuşacak şiirim baştanbaşa ve gölgen
Sana inat ırayacak senden öteye çok daha

Unutma, gül düştüğü yerde kanar ve
Olduğu yerde de, gülse; ama insan
Her aynada izdüşmez kendine bir şiiri yoksa

Bir çan kulesi olaydım; sen tam yürürken boşluğa

Ding dong ding dong ding dong ding dong

Sadık YAŞAR

MAUS MAUS MAUS

kirsin körsün karsın emzikli çocuk
delikli para ta onlardan kalma pahalı yama
balık anahtarıyla açılır deniz
toprak adımlarınla çöplerden dev düşler yapıyorsun
bu dünyada senden başka korku var mıydı
yakanda bir çamur lekesi
protokol sıçratmış olur kan
gömleğinden görürler seni kirsin sen
körsün herkes ne veriyor tutamıyorsun
uykundan bir ara ayrılıyorsun reklamlar için
yüz altı ekran
sen değil seni seyrediyorlar kimsin sen
tuşlar hazır konuş konuşmaktan
sıkılacak senden ağzın yüzün
göz merceğinde
bir milyon sanal dans var
oğul veriyor bak sen ölmezsin
sen radyo aktif hayalet karda karsın
çarşılarda bir boy köpük alıyorsun
nefesine götürüyorsun karanlıkta kendini
nasıl mahsustan toksun
maus maus maus aç kalıyorsun sen
bir tıkla yatakta yatay bir kaos
uyanık geliyor herkes koruyamıyorsun konuş
konuşmaktan sese dönüştürdüler şükür ki seni
kirsin körsün karsın sen

Adil İZCİ

ŞİİR ÖNCELERİ, I

Rengini arayan çiçek
Çiçekten boğulan ağaç
Uykuda çarpan düşünce

Eski bir bahara göre.

*

Ve göller akarsular denizler:
Gökyüzünün süreğen dalgınlığı.

*

Bir karanlık bir bulut bir yağmur
Biz de uykumuzda yıldızlıyoruz geceyi.

*

“Çok güzel bir gün, sis var!”
Ama bende de dil yetmezliği!

*

Ah unuttuk yine
Sözcüklerin de güzü olduğunu.

*

Yıkık dökük terk edilmiş evin
Aşınmış basamaklarında
Yine de bir sarman kedi
Yapayalnız bahçesinde
Çılgın bir yeşile heveslenmiş
Yine de bir kızcılık

Akşam saatlerini geçtiğimiz.

*

Yaşı seksene yakın
Yapraklar çekiyor önüne
Yirmilere otuzlara dönüyor
Yeni yaşıyormuş gibi yazıyor nice şeyi
O yaşlarda elleri titremezdi
Şimdi tarihleri düşerken ah nasıl da titriyor.

*

“Ölünce şehir içinde bir yere” diyor
“Hayatın bütün seslerini duymadan
Yapamam oralarda.”

Bülent KARSLIOĞLU

KÜL VE ACI

ev yoktur dönmek için de, kalmak için de
Adorno

1
acısız ve külle döndün

2
su gibi dinliyorsun
ellerinde, babanın dudakları
şu ahşap suskunluk.

3
ağzında titreyen sözcükler
büyümemiş bir çocuğun belleği.
babanı yeni gömmüşler
yokluğu eşyaların.

otlar geriniyor acımı duyduğunda.

ŞİİR ŞAİR İLİŞKİLERİ

Arda CEVAHİR

Peki nereden gelmektedir şiirdeki olumsuzlama? Şiir yazmadan da şair olunabileceğini öne süren Dağlarca bakış ardında, şair olmayan Fazıl Hüsni bireyselliğini bulduğumuzdan, şiir de, araştırısını insan doğa ilişkisinde sürdüreceğimiz bir olumsuzlama olarak önümüzde belirdi: Kişi olarak şair olmakla edim olarak şiir yazmak, edim olarak şair olmak ve kişi olarak şiir yazmakla tek bir varoluş düzleminde aynı bir şeydir. Bu, şu demektir ki şiir-şair ilişkisi, aralarında ayrılıkla dğümlenecekleri nedensellik bağına barındırmamaktadır. Bunlar, bilincimin kendiliğindenliğine ait tek bir varoluşturlar; bu durumda, ne önce şiir yazıp sonra şair olmaktan, ne de önce şair olup sonra şiir yazmaktan söz edebiliriz. Şiir yazmadan da şair olunabilir demek, şiirin yaratımsal değil düşünümsel bir etkinlik olduğunu söylemektir; gözlemimizi, kişiğünun bilincine çevirmek, olumsuzlamanın kökenini orada temellendirmek durumundayız şu halde.

Bu düşünüm, gelenek tarafından doğrulanmaya yaslanması yüzünden, edimine aracılık edecek gereçler bütünü, geniş kitleleri, yaşamın her alanını kapsaması yüzünden, yereliktten evrenselliğe geçişte aşılması gereken bir zaman-mekânsal özellik de kazanmaktadır, ki şairce aşmam gereken, benden sonra hakkımda anlatılacak yaşamöyküm de işte bu aşagelme hikâyesi olacaktır. Şairlik, bana bir başka varoluş, davranış tarzı sunmakta, var olduğum ve olmak istediğim iki dünya arasında çelişkin bir yaşama savurmaktadır: Varlığını yaşamının her anında olumsuzlamakta, ama diğer taraftan, olumsuz koşullarımın kurtuluşu da olmaktadır; çelişkilerimin hem kilidi hem anahtarı olarak, ileriye her atılışında onların gerçekliğini ortaya çıkarmakta; yazdığım her şiirde kurtulmak istediğim çelişkilere beni daha fazla bağlamaktadır. Doğal olarak, şairliğimin, çelişkilerimin ortadan kalktığı toplumsal bir tabakaya eklenmesi gerekir: Kendimin şair olduğunu bilmem yetmez, başkalarınca da bilinmelidir. Olmak ve bilinmenin açılan makası, kendimden kendime geçişte, yaşamsal olgular yönünden karşıtlığa düştüğüm iki öznelklik biçiminde de bana açılır: Ben ait olduğum yerde değil ve ait olmadığım yerdeyimdir; kendim değilimdir ve beni çevreleyen dünyanın beni olumlamak üzere yeni baştan düzenlenmesi gerekir. Bu durumda, en başta, kendi geleceğim ya da gelecekteki kendim tarafından olumsuzlanırım. Aynı bakımdan bu olumsuzlanma, geleceğime ulaşmam için düzenlenecek araçların, geleceğimin şimdideki yoksunluğunu açığa çıkartabilmek için bu düzenlenmeye uğraması bakımından, yoksun olunan geleceğin, uğruna var olan gerçekliğin olumsuzlanarak gerçekleşmesiyle de beni şimdide olumlar. Kendimi burada var olandan başka biri olarak kavrarım; edimimi ışığı altında işleyeceğim gelecekteki aşkın bilinç olarak konular ve şair olarak varlığımı avuçlarıma alırım: Ben, şimdi burada, burada var olmayan biri olarak varımdır.

Bu konumsal bilinç, ya da isterseniz gelin buna edimim üzerine taşan bilgi diyelim, yaşamımın sınırı olmakta, tek bir benin çevresinde iki ayrı varoluş biçiminden, aynı varoluş düzleminde var olan iki farklı öznelliğe beni aşmaktadır. Yayımlanan her şiirimle o dünyaya daha da eklenmekte, çevreme yabancılaşmakta; ama koşullarımın ayrınlığı ve gerçekliğimin eserimde nesnelleşmesiyle de, yabancılaşmayı öznelklik düzlemine kayarak yaşamaktaymdır. Bir şekilde, Dağlarcalaşmaktaymdır. Şiir, bilincimin sınırları içine konulanmakta, çalışma masası, kalem ve kâğıt, araçsal gereklilikler yığını olarak geri plana sürüklenmekte, beni dünya karşısına etkin özne olarak çıkarmaktadır. Öznelliğimin sınırı

dünyadır, beni sürekli gelecekteki kendimin şimdideki yoksunluğuyla olumsuzlamakta, bunun karşısında da, o geleceği ancak bu dünyayı olumsuzlayarak ele geçirmekteyimdir, kendimi dünyaya, kendimin imgesi olarak sunar ve yaşadığım güncel çelişkileri, bu rolün güvenli cübbesi içinde -şairce- yaşayarak aşarım. Somutlukta betimlemek gerekir:

Ustam, hem gelecekteki kendimin olumluluğu, hem de o gelecek karşısında şimdideki yoksunluğum olarak bana görünür. Sanki dünyaya usta olarak doğmuştur -çünkü onu edim halinde tanımışım- taşıdığı kendiliğindenlik, bana bir kişilik temeli olmaktan öte, tüm kişiliklerin temeli olan bir özgünlükle kendini sunar. Makası onun gibi tutar, sayayı onun gibi avucuma yaslarım, onun gibi bacak bacak üstüne atar, işe gelsin istemeyerek işleri tek başıma hallederim, onun gibi güler, yürürüm. Ama onunla birlikte, kendimi de ortadan kaldırıyorum, erişeceğim ustalık, bağlı olduğum fiziksel koşullara göre gerçekleşecek yerde, tersine, gerçekleşmesi koşullar tarafından engellenen yoksunu olduğum bir gerçekliğe bürünür. Böylelikle, ustam ve ben, farklı varlık koşullarında aynı öze sahip iki usta olacakken, tek bir ustalık etrafında birbiriyle tıpatıp aynı iki kişi oluruz. Ustamda bana temel olacak bir kişilik vasfı, bir hikmet bulunmadığı gibi, tersine, onda bu kişiliği açığa çıkararak ve bir hikmet gibi algılamamı sağlayan şey, benim yoksunluğumdur; edimleri üstünde yükselen davranışlarını kişilik gibi görenek onlara üstünlük özelliği veren de tüm bu edimlerin bendeki içermemişliğinden başka bir şey değildir. Ustam, edimleri üzerinde konumlanmış bir bilinçtir; ama edimiyle birlikte var olan bu bilincin taşıdığı döngüsellik, adeta dünyanın bir tin için düzenlediği Hegelci diyalektikle bana görünür. Çoğu kere şunu demez miyiz: "Bu rol için tam da adamını seçmişler!" Her şey, Leibnizci yaratılmış ahenge göre sanki cereyan etmektedir; çünkü biz de daha çok, önceden konulmuş yanıtara soru oluştururken dünyayla karşılaşırız. Gelin görün ki ustam da, bu sentetik ilişkiyi var edecek biçimde benimle konuşur: "Sallanmadan gel!" Ustam, tinselliğini dünyaya sunmak için edimimi olanak edinmektedir, değilse bu sözün yolda gidip gelmeye en ufak ilgisi yoktur. Söylemi, usta bilincin çıraklığıma ilişkin edimi değil, ustalığının dünyayla kurduğu sentetik bir bağıdır. Böylelikle dünya, ustamın o sözü etmesine yarayan gereçler bütünü olarak olumsuzlanmakta, ustam, dünya karşısında bir tin, ses ve karakter unvanı kazanmaktadır.

Esasen şairin tüm bilinci de kişiğünun doğayla kurduğu bu olumsuzlama ilişkisinden başka bir şey değildir. Şiir, bu ilişkinin etli yüzüdür ve bütün edim, şu son mısradaki anlamın açığa çıkmasına yarayacak öndeki üç mısraı kotarmaktadır:

Caminin müezzini yok
İçinin düzeni yok
Çok memleketler gezdim
Ankara'dan güzeli yok

Böylelikle, şiirin varoluşu, bir olumsuzluk fonu üzerinde öz olarak kişiliğimin olumluluğunu açığa çıkarmaktadır. Öznelikten yoksun olumsuzluğum, kendi nötrlüğünü aşmak için dünyayı -şiir olarak- nesnelleştirmekte, bunu gerektiren bilincim de kendini bu nesnellik yoluyla dünyaya yeni bir öznelklik -şair- olarak çıkarmaktadır. Böylelikle şiirin varlığı, varlığını öznelde ödünç almış bir varlık olmayanın bağrında açılır: Burjuva çoksatarlarının temel özelliği budur: Burjuva, konumu gereği benimsediği öznelci idealizm yardımıyla dünyayı olumsuzlamamıza yarayacak çokça imlem sunmakta, vasıta bulabildiği için elimizdeki adrese sahte bir mektup ulaştırmış olma ayrıcalığıyla edebiyatçı vasfı kazanmaktadır: Romancı olarak, bir durumda var olanı, o var olanın bundan başka bir şey olmayan hakikati biçiminde imlemem gerektiğinde, örneğin bir kış günü kapısını çaldığı akrabasının kahramanıma göstereceği acıyan ilgiyi, onu hem bir ansal

KÖTÜ GİDEN ŞEYLER

bu kış çok kar yağdı; yün eldiven görmedim giyen
demek ki bu yıl hiç cinayet işlenmedi
bu yıl her şey adil.

bembeyaz bir örtümdü gece üstüne kan kırmızı
eldivenlerimden sıyırıp attım dünyayı; istanbul'u dinlersen
caz zamanı, beni hep böyle yarım ağız seversin sen.

bu kış gözlerini çıkarttı babaannem sandıktan
soğuktan üç kişi öldü yan sokakta
üç kişi açlıktan.
demek ki bu yıl her şey adil
iyiye gidiyor zamanlamam diye tanrıya gönendim
uzandım sonra yatağıma bildiğim bir duayı tahta yatağıma
[iliştirdim

çok okudum manşetlerden; buyuralım ağalar beyler
üşümenin vaktidir piç mahallelerde.
yahu sen caz sever miydin mesela ya da
âşığın diğer adı neden olmasın kontrgerilla.

yok sen kendini dinsizlikle suçlama; sana gelene kadar
ruhları tecavüze uğrar koltuğuna yapışmış şirk koşanlar.
ama bu kış ankara'da çok kar yağdı; bir kereliğine elimi
[gökyüzüne sürttüm
bu kış annemin parmakları çok üşüdü soğukta çalışmaktan
bu allah'ın adaletsizliğidir dedi herkes
ben anneme küstüm.

metafizik hile için söylenmiş olmak dışında bir gerçekliği
yoksa, şiirin dışında bir şair gerçekliği de yoktur. Tersini
düşünmek, yazılı olanın bir yanına şairi, ötesine bilgiyi geçirip
dolaysız dolaylıdan, yaratılanı yaratandan, nesneli öznelde
çıkarmak olurdu ki bu da olanaksızdır. Şiirin, bilgisi üzerindeki
algısal kuruculuğunu, kurucu imindeki varoluşsal sapmayla
kendimize mal eden öznelci idealizme burada yeniden
kapılıyoruz: Şair kurucu akıldır. Ama bu sefer de, yarattığı şey
üzerine şairin sonradan nasıl bilgilendiği sorun olacaktır.
Bilgiyi şiirin temeli yaptığımızda, kurucu akıl olarak şair şiiri
temellendirirse bile, bu akıl Kantçı aşkınlığın öznel
durağanlığından başkaca bir devinime sahip olamayacaktır.

Böylelikle, bizim de, şiirin edim üzerindeki bir bilinçten
gelerek kendi varlığının koşulu olduğunu söylememiz gerekir.
Şiir de şair de bu edimin döngüsellik içinde var olur ve edimin
dışında bir şair ve şiir gerçekliği yoktur. Çünkü insani gerçek,
ancak edimde nesnelleştirmesiyle -şiir- kendini -şair-
öznelleştirir. İnsan başkasının bakışıyla yargılanamaz. Şu
durumda, konumuz gereği, şaire, şiir söz konusu olduğunda
yargılayıcı bakışı nereden aldığı ve şiirin ardında saklı duran
ayrı bir şair gerçekliği varmış gibi hareket eden yıllıkçı
budalaya da şunu sormamız gerekir: Şunu dışta bırakıp da bunu
içeri almanızı sağlayarak karşısında karşıtığa düştüğümüz
konumsal bilinci nereden ediniyorsunuz? Şu şiiri alıp bunu
almayarak hangi özsel tanımdan hareket ettiniz ve madem bu öz
tanımınca bir kısmı tanımsızlığa düşmekte, bu tanımsız şiirlerin
tanımla arasındaki bağdaşmazlığı nasıl açıklayacaksınız?
Kendisine göre tanımsızlığa düşeceğimiz bir şiir tanımı var
mıdır acaba?

gerçek hem de yazarlık siyasetimin geleceğe yön verecek bir
projesi biçiminde betimlerim:... *Kanserli birinden yüzü gülün
diye esirgenmeyen o fazladan şefkatle gülümsedi yüzüne.*
Gelgelelim, burjuvaysa, durumun içerdği bu nesnel
eşdeğerliliği bir var olmayan gibi öteleyip ondan eşdeğerli iki
özne çıkarmaktan hoşlanır: ... *Ziyarete gitmiş bir hasta yakını
gibi gülümsedi yüzüne.* Böylece, düzyazı da, şiirleşmekte,
dünyanın gerçekliği, ödünç alınmış varlığının fonu üzerinde
şairin aşkın öznelliğinin belirmesine aracılık etmektedir. Bunu bir
sentez olarak ele alamayız. Gerçek anlamda şiirde diyalektik
namına hiçbir şey yoktur; çünkü bunun diyalektik olabilmesi
için şiirle yaşamın karşıtlık yönünden ayrışması gerekir.
Gerçekteyse, öznel, yani şair, varlığını bu varlık olmayanın
fonu üzerinde kazanmakta, ustam, "sallanmadan gel" demekle
kendini gerçekliliğini var olmayan varlığımdan borç almaktadır.
Bunda bir diyalektik algılamamızı sağlayan şey, şairin,
olumlanmasının somut uğrağı olarak olumsuzladığı yaşamdan
kendini tinsellik dışlaştırmasındadır. Ses ya da karakter
dediğimiz şey budur: "Sallanmadan gel!" Bu sözün benim
edimimle ya da ustalıkla hiçbir ilgisi olmadığı gibi, bu
yakınlarda çokça dillendirmekten hoşlanılan, "tek ömürde kaç
kişiyiz," gibi budalaca sözlerin dize olmakla da bir ilgisi yoktur.
Burada var olan, özneliktir, yaratılmışın yaratıcının bağrında
eriyip yitmesi gibi, ömrün ve kişinin, söylemiş olmak için
söyleyen iki dudak arasında kaybolup gitmesi söz konusudur.
Tümüyle sentetik olan budur ve bu türden söylemleri şiir kabul
etmeyişimiz de bundandır. Şiirde diyalektik söz konusu
değildir; öyle olsaydı, şiirin de, gerisindeki şaire ilişkin aşkın
özneliği açığa çıkarmanın edilginliğinde bir olumsuzluktan
başkaca bir varlığı olmadığını kabul etmemiz gerekecekti.

Ne var ki burada var olan ve nesneli, yok saymak üzere var
kılan döngüsellik yadsıyamayız: Köroğlu, Bolu Beyi'nin kendi
yokluk nedeni olduğu bir dünyada bize kendini göstermekte,
bunun karşısında Bolu Beyi de, Köroğlu'nun varlığa gelmesine
aracılık edecek bir fon mevcudiyeti taşımaktadır. Böylece de
Köroğlu söylencesi, Ruşen Ali ve Bolu Beyi'nin birbirlerinin
ayrılıkla düğümlenmiş birliği üzerinde yükselmekte, Ruşen Ali
veya Bolu Beyi'ni dışarı soyutladığımızda, Köroğlu'nun varlık
nedeni de ortadan kaybolmaktadır. Tamı tamına bu döngüsellik,
bütün Giritli filozoflar yalan söyler diyen Giritli filozofun
paradoksunda kapsanmıştır. Şu anlamda ki, Ruşen Ali Bolu
Beyi'nde, Bolu Beyi de Ruşen Ali'de içerilmiştir; bunlar, aynı
olgusal düzlemde bir sentezin karşıt öğeleri gibi değil,
olumsuzlanan ve olumlanan döngüselliklerinde birbirlerinin hem
nedeni hem sonucu olarak vardılar. Nitekim bu paradoks,
anlamanın göğünde asılı tuttuğu bir tür metafizik maddecilikle,
edimin mi bilgiye, bilginin mi edime önceliği konusunda bizi
şaşırtmaktadır.

Şairlerin, şiir konusunda düştüğü bilgiye dayalı metafizik
maddecilik de buradan geliyor işte. Bilgi, öznel bir kavrayış
kipi olduğundan, Kantçı sözlükle söylersek, şiiri, deneyime
öncelenmiş yapıcı şemanın nesnesi varsaydıgından, şiiri
anlamak istediğimizde şairin dediklerine bakıyor ve bununla da,
-şiir üzerinden- şairi anlama yanılığısına sürekli kapılıyoruz.
Biz doğruyu önünde durduğumuz iki karşıtlıktan birinde
görmeye meyilliyiz, bu yüzden de doğrunun, tam da
karşıtlardan birini seçmekten gelen yanlışlık olduğunu
gösterebilecek nesnel gerçeğin eksikliğini pek duymuyoruz.
Şimdiye kadar, şiiri anlamak için şairin dediklerine baktık ve
bununla da -şiir üzerinden- şairi de anladığımızı sandık. Sanki
ayrı ayrı ele alınabilirlermiş ve birini açıklamak diğerini
anlamayı sağlıyormuş gibi algıladık. Ama aralarındaki gerçek
ilişki de bu arada gözden kaçırılmış oldu. Esasen şiir ve şairi
birleştirmek gibi bir çabayı da gereksinmiyoruz; bunun için
ilkini ayrıştırmamız gerekmektedir. Nasıl ki ustamın edimi
dışında bir ustalık, Bolu Beyi'nden ayrı bir Ruşen Ali, tek
ömürde kaç kişiyiz ya da sallanmadan gel, denmenin taşıdığı

EBUBEKİR EROĞLU'NUN ŞİİRİ: EKSİLTİLİ SÖYLEŞİM

Yaşar Güneş

Eroğlu'nun şiirlerinin sözcüleme öznesi, hakikati bilmenin kendine yükümler getirdiğini düşünen bir öznedir. Buradaki "hakikat" ve "bilme", öznenin dünya ve insanla ilgili bağlandığı inancın tasarımı olan hakikatlar ve bunların bilinmesidir. Bu yükümler, öznenin edim ve eylemleri için a priori bir çerçeve gibidirler. Dolayısıyla Eroğlu'nun şiirlerinin sözcüleme öznesi, süreklilik arz eden bir şekilde, bu a priori düzlemi referans edinerek konuşmaktadır.

Eroğlu'nun şiirleri simgelerle örülmüş bir şiirdir. Eroğlu'nun şiirlerinde simgeler, bir sözcüğün yerine başka bir sözcüğün kullanılması şeklinde değildir. Simgelere, şiirin dile getirdiği yaşantı ve durumlarla ilişki kurularak ulaşılmıştır. Örneğin, "sarhoşluğu çeker; borçlu kalma / gölgeler zincirinde bir halka olmanın" (Anlık Değişimler) dizelerinde, okur ancak şiirin dile getirdiği yaşantı ve durumun ne olduğuna ulaştığında; "sarhoşluğu çeker", "borçlu kalma", "gölgeler zincirinde" ifadelerinin taşıdığı duygu yüklerini anlamlandırabilir. Eroğlu'nun şiirlerinde bu türden sözcükler ve sözcükler yoluyla kurulan bir simgesel örgü söz konusudur. Eroğlu'nun şiirlerinin kendine özgünlüğünü sağlayan özelliklerden biri, simgelerin ve simgesel örgünün kendisinde değil, şiirin dile getirdiği veya işaret ettiği yaşantı ve durumlarla ilişki içinde kazandığı duygu yüklerindedir. Böylece sözcükler, sözce ve sözcülemeler, şiirin işaret ettiği bağlam ile ilişki içinde, mutad göndergesel sınırlarını aşarak taze anlam ve çağrışımlara kapı açmaktadırlar. Bunlar, şiirin kendi yapısından kaynaklanan bir disiplin içinde, şiirin temelinde bulunan duygu ve düşünceyle ilişkilenerken bir simge değerine yükselmektedirler.

Dolayısıyla Eroğlu'nun şiirine, söylemsel özelliklerini göz önüne alarak, "simgeci şiir" ile "özgür konuşma"un kaynaşmasından doğan bir şiir olduğunu söylemek mümkündür. Bilindiği gibi "simgeci şiir" in temel söylemsel özelliklerinden biri, "bir ruh durumunu göstermek için nesneyi azar azar verme" şeklinde işleridir. Eroğlu'nun şiirlerinde gördüğümüz ve "söylemsel eksilti" diye tanımlayabileceğimiz durum, "nesneyi azar azar verme" durumundan kaynaklanmaktadır. Fakat bu eksilti, örneğin Behçet Necatigil'in şiirlerinde olduğu gibi, anlamın olası en kısa söylem içinde üretilmesiyle ilgili değildir. Eroğlu'nun şiirlerinde eksilti, simge değerine ulaşmış duygu ve düşünce taşıyıcı sözcüklerin, şiirin söylemsel işleyişine yüklediği bir gereklilik olarak açığa çıkmaktadır. Eksilti, "hakikat" in ve "bilgi" nin şiirsel söyleyişin potasında eritilmeden açığa çıkmasına karşı bir fren görevi görmektedir. Bu nedenle de Eroğlu'nun şiirlerinde simgeler, şiirin temelinde bulunan duygu ve düşünce yüklerinin, belli bir sözcük veya sözcüleme içine sanki yüksek bir basınçla sıkıştırılmasıyla oluşturulmuş, oldukça katı ve sert bir madde izlenimi bırakır. Bağrında birden çok anlam ve bağlamı taşır.

Ebubekir Eroğlu'nun şiirinde, dünyada bulunma kaygısı yaşayan bir sözcüleme öznesi vardır. Bu kaygı, nedeni bilinen ve nesnesi olan bir kaygı olup, hakikati bilmenin kendine yükümler yüklediğini düşünmekten kaynaklanır. Bu özne dünyada bulunma kaygısına "gönüllü" olarak yakalanmıştır. Örneğin, "Bizi kendimize bırakmayan / Zora koşup duran günün / Mecbur ettiği yarış boş bir yorgunluk / Günü boşlamayı yeğleyecek değilim. / Bütün yükümü alır yine de, / Yerini tutamaz hiçbir şey / Gönüllülüğün" (Karşılık). Kaygının, dünyaya duyulan gündelik güvenin bir tür sorgulanışı olduğu görülmektedir. Kaygı, gündelik yaşayış içinde unutulmuş olan,

üzeri örtülmüş olan bir hakikatin öznedeki duyulmasıyla, bilinmesiyle açığa çıkmaktadır.

"Gönüllülük", dünyada bulunma kaygısının ontik biçimlerinden birisidir. Gönüllülük, öznenin gündelik yaşamında aksayarak yaşamasına yol açabileceği gibi, yaşadığı bu deneyim aracılığı ile başka deneyimlere daha güçlü şekilde hazırlanmasına da yol açabilir. Yaşanır Kılmak İçin şiirinin son bendinde bu diyalektik şöyle dile getirilir: "şenlendiren görüntülerdir ilkin; / Gerçek ya da aldatıcı, / Çölleşmeden önceki saatlerin sarkacını / Sonra bırakır kaygıların korumasına / (kaygılar uyarır kendisine çünkü sahip olanı / Alışkanlık düğümüne her takılıp kalmaya / Ölgün olmaya karşı) / Kavurmaya and içtiği çölleşmenin / Bir dünya vardır artık / Bir de geleceğe bakan kararlılık / "eksik olma başımdan ama" / Diyebilmek için gerekli güç doğar / "benim için de fazla olma!" / Ve kaygılardan örülü dünyayı / Yaşanır kılmak için bir çaba".

Kaygı, yalnızca bu şiirde değil, Eroğlu'nun şiirlerinin neredeyse tamamında, sözcüleme öznesinin temel ruh durumudur. Sözcüleme öznesi kaygı durumundan konuşarak bir nirengi oluşturmaya çalışmaktadır. İnsan hem dünya hem de dünyada bulunma kaygısı denilen fenomeni ideleştirmeye yönelme olanağına sahip olan tek canlıdır. Fakat insanların bir kısmı bu ideleştirmeyi yapamaz veya yapmaz. Adeta dünyada bulunma kaygısından azade bir varlık gibi yaşamaya yönelir. Ebubekir Eroğlu'nun şiirlerinin sözcüleme öznesi ise dünyada bulunma kaygısından azade bir varlık olmanın kendisi için kapalı bir yol olduğunu düşünmektedir. Örneğin, Gücü Aşan Dilek şiirinde bu durum şöyle dile getirilmektedir: "çözülsem ne olur, sarsılmadan / dönebilsem ilk zerreye / toprağın gittikçe yakınlaşan / çağrısına kulak vererek / bir esrimenin esirgeyişinde / varoluştan sınavlar geçirip / burada parçalara bölünmektense // gücümü aşılıyor bu dilek / bastırıp omuzlarımdan / aşağıya doğru çöktürerek / uyuyor / dillenmeye yelteniyor ama; / ya nasip!"

Bu özne dünyada bulunma kaygısından azade olan bir varlık olamadığı için, bu durum onu durdurur. Durdurulma, bu durdurulmanın ne olduğunu anlayacak bir dil arayışı olarak biçim değiştirir. Ebubekir Eroğlu'nun poetik olanı kurduğu düzlem tam da burasıdır. Neden durdurulduğunu, durdurulmanın ne demek olduğunu anlamaya ve bunu konuşmaya, kendi kendisiyle bunun söyleşimine yöneldiği görülmektedir.

Dünyada bulunma kaygısı bazen insanı yoldan çıkartabilir. Özüne aykırı bir varoluşa sürüklenebilir. Doğada var olanların bulunuşlarında belli bir yasallık vardır. Bu var olanların kendi özü neyse o olmalığını sürdürmesi gibi, insanın da kendi yüreğinin yasalarını uygun yaşamasının bu duruma bir önlem oluşturacağı dile getirilmektedir. Bu nedenle de Taş, Metal Uysallığı, Sabah İşması, Benek ve Gölge gibi şiirlerde doğasal olanın hep kendi özüne dönmekle belirlenen bir yapıda olduğu imlenerek, insanın da kendi özünü araması ve ona dönmesi gerektiği sezdirilmektedir. Başka bir ifadeyle, şiirlerdeki söyleşimin muhatabı gündelik var oluşta unutulmuş olan hakikati duymaya çağrılmaktadır. Örneğin Çatallanan Yol şiirinde olduğu gibi.

Bu özneye göre, insanın unuttuğu hakikat yalnızca bir kavrayış sorunu değildir, insan hakikati duyumsamalıdır da. Duyumsama, insanı kuşatan simgeler ormanında bir nirengi oluşturarak, oradaki imlerde açığa vurulan gizi görmektedir. İnsan ancak duyumsama aracılığı ile çevresindeki olayların gizemine ulaşabilir. Ancak böylece insanın ulaştığı giz, yani duyumsamayla elde ettiği hakikat, insanın bu hakikat ve gizleri unutmamasından kaynaklanan "hız" ını kesmeye muktedirdir.

Şiirlerdeki bu duyuş şu sorulara yol açmaktadır: İnsan, varoluşça hızının ötesine geçerse ne olur? Huy'u hız olan insan nedir? Hız, özgürlük müdür? Ebubekir Eroğlu'nun şiirlerinin alt katmanında yer alan bu sorular şiiri devinime geçirip, bu şiire

BU RUHUN BİR KARŞILIĞI VARDIR

bu ruhun bir karşılığı vardır
para etmez biliyorum
bir ağaç dalı kadar vardır

belki bir kapı arkasıdır
belki çatıdan düşen kiremit
belki bir mezar taşıdır

bir kar döngüsüdür
bir su burgacı belki
bir ağaç köprü

bir dilencinin gözleridir
bir yetimin simide bakması
bir ceylanın avcıya bakması

illa ki vardır
bir değirmen taşı
bir gelin atı

bir nedir kim bilir
çalıda bir kuş
musallada bir ölü

kefen satan tuhafiyeci
dut tahtası satan tabutçu
cenaze levazımatçısı

bir çiçek ezilmiş
bir gül koparılmış
bir su içilmemiş

bir gökyüzü bulutlu
bir yalınayak çocuk
umutlu

kırmızı tuğla bir ev
belediyeden uyarılmış
bir kenar mahalle

çamurdan gelen kraliçe
bataklıktan çıkan madonna
da vinci'de mona lisa

bir at ki coşkun dalgalarca
bir yıldız ki ağustosta
bir ne ki pusula

özgü olan bir anlam çevreni yaratmaktadır. Şiirin sözeleme öznesi bu sorularla bir söyleşim geliştirmektedir. Bu söyleşim de, hızın kötülüğe meyyal olmak; hızı kesmenin ise iyiliğin açılıp serpilmesine imkân tanımak olduğunu dile getirmektedir.

yasargunes2003@yahoo.com

BAĞDADI DUVARIN SIRRI

*siyah beyaz bir televizyon ekranından
akıyor aklım bugünlerde*

oturmuş
odun sobası ılıkliğında
annemi seyrediyor
çakır gözlü babamın
kusursuzca yaralı
işçi elleri

kaçaktı dışarda kar dolu hayat
kuytuydu evimiz
sessiz sessiz yanıyormuş oysa
bağdadi duvarlarımız

solcular geçiyordu bütün mahallerden

küçücük bir çivi deliğinden
sızmıştı duman
sıyırmıştı ellerini annemin seyrinden
bir yumrukta yıkmıştı duvarlarımızı
karla karışmıştı kül ve siva

kuytuydu o zaman annem

siyah beyaz televizyonda
yangın haberleri
kan kar ve bağdadi duvar haberleri
bir ruh üflüyormuş içime
mahallemizden geçen solcular

hangi kuytuya saklanacağım şimdi
her yerde renkli televizyon
maç porno alışveriş
betonarme duvar asfalt sokak
pazar pazar pazar

yalnız ve kavruk
sessiz sessiz yanan bağdadi bir ruhla
rahmini arayan ben

KÜÇÜK CANI

Gülüştüne gizlenmiş
Küçük canı
Uçmak umuduyla
Kelebek kanatları topluyor
Kahkahandan kaçamıyor
Çocuklar
Kiremit tozundan kırmızı boya
Kilden spor araba üretiyorsun
Saniyorsun ekmeğe sürülen salça
Kanlı filmlere de sürülmüştür
Şeytan tüyleri kovalarken
Biri diyor ki büyüdün
Sakin inanma!
Hiçbir lunaparkta yaş sınırı yoktur
Ve düşlere giriş hâlâ bedava

Suat Kemal ANGI

SPINOZA'YA AĞIT

Bir gün çok uzaktan bir okurum,
adalet takıntınız mı var demişti
ve hiç görmediğim eli,
gayri ihtiyari saçındaki tokaya gitmişti.
Yavrusunun varlığına şaşan,
bayağı bir tavşanım ben dedim.
Gırtlığından asılan ilkbaharı tanırım
ve kova kova ırmağa,
kütüklerin kustuğu kanı taşıyım.
Bu hiç adil bir yanıt değil dedi.
Gözlerim açık uykudaydım.
Benim yerime patika yanıt verdi:

O kadar aydınlıktı ki vadim,
gönyemi çocukken kaybettim.
Yüzyıllardır bir dantelin deliğindeyim.

Volkan ŞENKAL

ARTIK GİDEYİM

Çok param var, öyle çok ki param
Beş kuruşlar, on kuruşlar
Rakıdan on damla mı ediyor? Biradan yirmi beş?
Derken votkadan, ruhuma bol limonlu bir yalnızlık
Ya şu kadının memesinin taa ucuna bir metre seksen beş
[santimetrelik bir sevgi seli
Coşkun bir şelale gibi ama gücünü çarşafırlara bırakan
Durun! Kitaplarım çağırıyor: İncecik bir keder
En iyisi şöyle söyleyeyim: gitmeliyim

Tam çıkacakken kapıdan, hatta kapı da ardımdan
Ev falan toplanmış, koşuyor aklım sıra cümbür cemaat acı
Valizler, valizlerde kokulu çorap, sevişilmiş don
Duvarlar eğiliyor kulaklarıma, aaa? İşte tam da annemin sesi
Kırılmış camda yeşilli kahverengili bir perde
Ruhunu kör bir rüzgâra kanayan

Dur bakalım, dur, duuuur!
N'apacaksın ya bunca parayı, ceplerin şıkır şıkır bir yara
Gazoz desen alırsın, çocukluğundan bir sarı sayfa
Biraz poğaç, çörek, üç tane de susam aklınca
Yetmez mi dünyaya, ya da bir akşamüstü 'mum kokulu
[kadınlar'a?
Dinlemek mümkün değil sözcüğü, gitmeli tabii, şimdi
[gitmeli
Savurup rüzgâra kara saçlarımı ve parmak uçlarımda
Sekerek oyunlarla işte bir merdiveni

Bu bir göl kıyısı, dibinde bataklık, huzurunda çamur
Çubuk şarabından tam iki yüz elli damla ediyor, bilerseniz,
[bilerseniz

Bilemezsiniz
Zenginliğim sanılmasın yokluktan, param çok, öyle çok
Her şair kendince yalnız büyür, orada bugün ölür
Şimdi ne kadın saçları çoğaltır tenimi, kuzguni bir bakış
Tanrıyla da yok ki hiç işim, üstüne bir de para vereyim
Sözün özü, artık ölmek istiyorum, şiir
Bırak beni gideyim

Kâzım ŞAHİN

YAZ VE YARIM KALMIŞ SÖZCÜKLER

gözleri su terazisi kadınlar uzak ülkelerden çıkageldiler
önce hayat sonra mevsimler yaz her şey aniden geldi
oracıkta ağaç sesleri kayalardan çıkan nefes toprak kokusu
dünyadan geçmiş çocukların adını fısıldayarak
beni gömdüler yağmurlara gül açtı derin uykuda
cennetim bardağında yarım yudum su

bir yolcu gülümsemesi sabahın erken saatinde
bir ömrü anlatan simyacı
bu ölümün ilk halidir ve bir yenilgidir
dünya nasıl bir düştür
gözlerindeki yaşları yaralı nehirlere akıtanlar
hayatın içinden seslendim ayak seslerin kaç geçmiş derinden
geldiler akarsuyun dilinden anlayanlar
özgürlüğün rengini yalnızlığın soyluluğunu bıraktılar
yaz işte geldi solgun teniyle sesiz bir tekrar
güzel günleri ayıklaşam hayatta kenar mahalleler

gözleri su terazisi kadınlar uzak ülkelerden çıkageldiler
önce yağmur sonra deniz kayıklar balık sesleri kabarcıklar
rüzgârın sesi bir ömrü sürükleyerek uzaklara
her şeyi anlamaya yetmiyor vakti insanın
gömseler beni yarım kalmış sözcüklere
hep yeryüzünde bulutlarla

Hakkı ÇINAR

YAŞARKEN DE

Yaşarken de tanıklıklarım olacak
Aşk gibi, ölüm gibi acı gibi
Bunlar önemli değil. Ateşi suda
Söndüreceğim ve geniş bir denizde
Her şeyi bulmam oldukça mümkün

İstedğim zaman yükseklerden
Atacağım elimi, al sana insan
Al sana balık al sana aşk ve diğerleri
Mavi renk basit olacak bulaşmak için
Ellerim yüzlerim ve silmek için gökyüzünü

Pek mümkün anladığın gibi yaşarken de
Tanıklıklarım olacak, hava gibi su gibi
Pek mümkün ki nefes gibi, hesabı kitabı olmayacak
Belki bir gün –o da istersem– imam alacağım
Biraz din alır gibi, biraz sabır alır gibi

Yaşarken de tanıklıklarım olacak
Eş dost gibi, birkaç sıradan insan,
Sözleri de eklemeliyim, hani kapıma dayanan
O ejderhalar olmasa da, istersem kapı alacağım
Evladiyelik, istediklerinde çalıp alsınlar diye
İstesem ki şayet istesem birkaç kişi de ölebirim

MİHNET EVİ

yüzüne sürülen düşzaman duyarlı bir bölünmedir
ölümlü kasnağın kalbinde kurudukça aynasında
sevecen ökse, fisıldar düşünce böcekleri, beklersin
ketum alışkanlıklar doğuran avangart gölgenin
kucağında; çırılçıplak su yaprakları...

bu kör kapı ilanı yel, yaşam irini terk edilmişlik de
iki dilli ormandır: ateş hücre, incinir içindeki eşkıya
irkilerek, ayyar zamanın bencil postuna
akşamın serinliğinde meşum bir yaratık gibi
tutku düşkünün uzak bıçak, seni kendine benzetir
yavaşça, panzehir yokluğuna kapanır anlam...

ama yağmurları yollar, hükmün narsist düğümlerine
dillenir, renklerinin inatçısı ölgün pencere
benliğe mühürlü sevinç; sökülür, deli divane
bekleyişin cümbüşünden perçinlenmiş o zemheri
parçanın özgürlüğünde demlenir su
aşk gevrek gülüşler içer teninde...

beyaz cüppeli bir yargıçsın şimdi ve hüznün yalvacı
büyüyorsun duvarların ardına, kara bulutlardan geçerek
ısıtmak için genç ömrünü, gerçeğin şiirine...

ZAMANA İNTİHARIMDIR

Korkuya dokundum
Dokundum iğnesine pikabın
Ve tutundum zaman perdesine
Asi bir merhamet dolanıyor koluma şimdi
Boynuma beni ilmekliyorum da sıkıca

Saçı kayıp bir kız çocuğu
Ayrıca
Derisi soyulmuş elmaymış meğer mazi

Uçurumun balkonuna yanaşıp
Oyuğunu bakmalar dükkânına satan
Bir kadın
Bir kadın duruyor yelkovanın omzunda
Ve otuzun koynunda

Korkuyu bildim
derimi deştim baş harfiyle sonra
kadını sakladım rahmin kuyusuna
açtım çakıyla beynin kıvrımını
oturup karşısına düşündüm
evet düşündüm
ve ilikledim kendimi arsız yazığıma

EVCİL KÂBUS

gerçekten daha güçlü olmuşa masal
saklanacak çok yer vardır

annemin masalındaki kuyuya düşmüşüm
öçüler yemiş beni
başım her deliğe yabancı.
elimi hangi mevsime soksam
bir canavar uyanır uykusundan
elimi nereme soksam
her iklime alışık
hevesli gözü yaşlı bir cenin
elini uzatır cıvık cıvık petrol karası

çürümüş kulaklarıma sor anne
ham sesine tünemiş ihtiyarlığımı
oyuna gelmişim tarafından
lanet taşımış masalların
saman altından zihnime
acemilik karışmış gözlerime
boğazıma ürkek cehalet

gırtlığında soğutmadan bağır gazabını tanırım
elinden gelenin en iyisi bu mu?
azabın beni gıdıklar
en acı ihtimalle

KAYIP FIRTINA

siz beni tanımayacaksınız
kayıp harflerin durağında bırakacağım
kardan döşeyimi
serin yağmurlar esecek
firtınanın aklında bir yanardağ hazırlığı
lav süreceğim gözlerimin şevvaline
annenin başı duvarla tüfek arasında
asılı duracak
sizinle bir daha karşılaşmayacağım
bir ölü evinde
üşüyecek titremeler divane sır gibi
annenin başı oğul ile meme arasında
sarkacak
yangınlardan yangına
başımı duvaklarla örteceksiniz
bir uçurum dalışı
kalacak benden size
tüfekte duvar arasında
hiç bilmeyeceksiniz
her oğul erken ölecek
kopacak ilk damarım
kör düğün arefesinde

POETİKA / POLEMİKA

Cihan OĞUZ

O Pazartesi

Bilen bilir; akşamları İstanbul'da o bar senin, bu meyhane benim dolaşma alışkanlığım yoktur. Bu konuda Attilâ İlhan'la az çok hemfikiriz. O da şairlerin ve yazarların barları-meyhaneleri mesken tutmasına karşıdır. Elbette ben de şair dostlarımla ara sıra bir araya gelip rakı içmeyi çok özleyorum. Ne yazık ki hayat da, zaman da pek fırsat bırakmıyor. Ama bir avuç şair allem ettik kalem ettik, 19 Nisan Pazartesi günü küçük İskender'le Şiir Akşamları için Meis Bar'da buluşmaya karar verdik. Zaten şair ağabey Ali Karagöz bir aydır bastırıyordu. Koray Feyiz'in de İstanbul'a gelmesini fırsat bilip buluştuk. Ama ne buluşma... "*Şairim*" Gökhan Arslan oradaydı. Sonunda buluştuk. Kırk yıllık dost gibiymişiz gibi sarıldık. Hüseyin Alemdar'la aylar sonra karşılaştık. Birbirimizi özlemişiz. Gonca Özmen de oradaydı. Yabancı konukları vardı; onlar da şiir okudu. küçük İskender barın ağzına kadar dolmasına şaşırıldı. Karşılaştığımızda da önce beni başkasıyla karıştırdı, "*Bursa'da yaşıyorsun değil mi?*" diye sordu. (Demek *Akatalpa*'da yazdığım için Bursa'da olduğum zannı uyanmış.) Eh, "*gece kuşu*" olmadığımız için kimi hâlâ Ankara'da sanıyor, kimi başka yerde. Oysa 1992'den bu yana, 18 yıldır aralıksız İstanbul'dayım, doğduğum kentte. Olsun. Bozulmadım. Genç kuşaktan Harun Atak'la tanıştık. "*Cihan Oğuz bu kadar sempatik bir adam mıymış?*" diye ikinci golü de o attı! (Demek yazılardaki *ceberrut* üslup [mazruf] yüzümdeki ifadeye de [zarf] yansımalmış!) Ertan Yılmaz da masadaydı. Hepsini çok sevdim. Gökhan Arslan'la daha uzun süre oturmak istirdim, ama çok kalabalıktı içerisi. Olmadı. Koray Feyiz *Su Yarısı* adlı son kitabının rüzgârıyla geldi. Yakında emekli olup İstanbul'a taşınacaktı. Çok sevindim. Kitabında yer alan "*Kırlangıç Günlüğü*" şiirindeki dizeler geldi aklıma:

"gökyüzünde uçurtmalar kadar açılmak istiyordun
bütün ruhun taşıyordu sanki çığ biriktiren bir mavilik gibi
pelikanların alçalıp toplandığı soğuklukta eğer
bir akordeon gibi katlanıp kendi içimize kapansaydık
üşürdü rüzgârımızdan bir bulut, çifte su sesi küreklerin"

Şairler sırasıyla sahneye çıkıp şiir okumaya başladı. Ve üçüncü gol: küçük İskender beni "Nuri Demirci" diye anons etti.

Ama herkes ben olduğumu anladı.

Dergiler Ömür Boyu...

Sevgili dostum M. Bülent Kılıç'ın *Sanat Cephesi* dergisinin Nisan 2010 tarihli sayısında "Sımoğlu Süleyman Kıssası" adlı mükemmel bir şiiri yayımlandı. Bülent, şiiri dedesine ve babasına ithaf etmiş. Biraz trajik, biraz geçmişle hesaplaşan, çokçası da kendisiyle ve maziyle yüzleşmeyi deneyen dizeler toplamı. Kılıç, poetik açıdan da son derece tutarlı ve tavizsiz bir edebiyat adamı. Ödüllere karşı tutumu da son derece net. Bu konuda güvenebileceğim çok az isimden biri. Son şiiri, 2001'de başlayıp 7 yıl sonra tamamlanabilmiş dizeler toplamı. Yani *sabır* da o süreçte önemli bir aktör:

"ormanda kaybolan rüzgârı alıp eve getirdim
ve "iyi niyet" adını verdim ona
dışarıda ay,
ağartırken bir çakalığın korku dolu uluyuşunu
bir talan akşamında
birlikte üfleyeceğiz kandile

ve birlikte
tırmanıp kaçacağız
dilsiz ocağın pörsümüştür kursağına basarak

(...)

kuşların ötüşerek boşlukta açtıkları çukurda
ak heceler üstünde kuluçkaya yattıyor sabah
öyle vefalı zamanlardayız"

Ve ilginç, tartışılacak dizeler: Hüseyin Avni Cinozoğlu'nun *Zalifre Yazıları* dergisinin Nisan 2010 tarihli sayısında yayımlanan "Bacıyan-ı Rum ya da Mihri Hatun Kardeşleri" adlı şiiri, kadın şairleri "kibarca" hicveden, çoktandır örneğine rastlamadığımız türden bir şiir:

"defilenin en güzeli, kızımız gonca
sanki tesadüfen şair olmuş
manken olsaydı
Keriman Halis'ten sonra
bir birincilik daha gelirdi Türkiye'ye
dünya güzellik yarışmasında
(...)
Nilay hatun medresenin ek hâkimi
neşeli bir şarap festivali ilk kez denizaşırı
neden vukuat çıkıyor
iskender-i kebir'in geldiği her şehirde
iki duble atınca
şair dediğin sarsılmaz
hemen çökmez yere
sert olur bazen zemin"

Cinozoğlu'nun tatlı hiddetinden "erkek şairler" de nasibini alıyor elbet. En başta da yıllıklar:

"baki efendi'nin T cetveli
yamuk çiziyor üçgenleri
kifayetsiz istikamet tayininde
veysel efendi takatsiz
iğne deliğini seçemiyor
artık üçüncü mevkiden alıyor biletini"

Samimi söyleyeyim; şiirin bütününde zekâ dolu bir alyaysama var. Bana bile yumruk atsa alkışlardım!

Şiiri Özleyorum dergisinin Mayıs-Haziran 2010 tarihli sayısında Muammer Can imzalı çok sıkı bir şiir var: "*Son Perdah*": (Buraya almıyorum ama keşke finaldeki son iki dize olmasaydı)

"Ruhundan uzakta hamız ve Hamza
Kentlerin süsü bozuyor çıplaklığı
Hamza der ki, bu halkın talkımı koruk
Durmadan ezdiriyor kendini...
Sonra Hamza, hamızla ovar yüreğini

(...)

Renginden uzakta hâki ve Hâkim
Dünya bukaemun derisiyle kaplanmış
Balkonu geniş, bir evren suç sığabilir
Ve Adaletin iki yüzü kör
Sonra hâkim, hakiyle ovar yüreğini"

Hele Celâl Fedai'nin "¼ Sayfanın Şiiri"ne söyleyecek söz bulamıyorum:

"Korkum önümdeki şu dar sayfa değil
Çekindiğim de yok vurulan tahtanın tok sesinden
Kuşlar yeni patlayan dut dallarında titrek
Çocuklar babalarının arkadaşlarına bakarak büyüyor

Korkularla, çekingenlikle...
Eylülde kuşların dut dalından düştüğünü de göreceğiz”

Sincan İstasyonu'nun Mayıs 2010 tarihli sayısında Selim Temo'nun “Bir Akşam Kimsenin Beklemediği Biri Hakkındadır” şiiri dikkat çekiyor:

“sessizliğimi duy ey çıplak akşam
hatırlıyorum çok öldüğüm o bozkırı
telaşla giyinmiş bir çocuk bayram yerine koşardı
nasıl unuturum, kanlar içinde bir yazdı
işte burada, açıkta parlayan bir gemi gibi
yine yenik, yine yoksul, yine çocuk
ah ki ben rind olacakken bohem olmuşum”

Oğul Can'ın “Acı”daki dizeleri sanki çok sıradan: “*sanki değişir her şey / bir nehir çıkar gelir sisler arasında / ve sorar tanrıya / neden yarattın bu kadar acıyı*”.

Özgür Edebiyat dergisinin Mayıs-Haziran 2010 sayısında Hakan Cem'in annesi Mualla Cem'e ithaf ettiği “Üç Fırtınalı Şiir”indeki “Sonra Ayrılık Günü Geldiğinde” başlıklı bölüm çok çarpıcı:

“yağmura duran bir bulutla yer değiştirdim
içimde kanayan yaraya başımı dayamış
gitme der gibi gözlerindeki balkondan
açık denize bağır bağırıyordu
dahası eteklerini toplamış
öylece oturuyordu
çok eski bir gözyaşı gibi yorgun
sevdalı deniz feneri(m)!”

Cenk Gündoğdu'dan da hoş dizeler var: “*dünya unutulmuş bir saat. bakıyor kıpırtısız*”. (Yeryüzü Yokuşu)
Sözcükler dergisinin Mayıs-Haziran 2010 tarihli sayısında Metin Fındıkçı'nın “Kalp” şiirinde içli bir sesleniş var:

“bugün ayın on sekizi insanın hayatında acı da olmalı
bir harabe gibi ellerimi saklamalı kar eridiğinde
ara sıra otların ve taşın eşliğine
ara sıra mum ve yanık odunun
kar eridiğinde bir sardunyanın toprağa tutunan zayıf
[bedenine]
özenerek bozkırdan denize akan gözlerine
bağrında uyuyan kalbine
uykusuzluk anlatılmaz oysa benim kalbim karayel demeye
bir harabe gibi ellerimi saklamalı!”

Kitap-lık dergisinin Mayıs 2010 tarihli sayısında Hulki Aktunç'un “*İsimsiz*” adlı şiirinde zekâ ürünü dizeler var: “Yarındaki yaşam harfini sor / İntikamdaki değmez harfini / Yazıktaki biz harfini sor bana”.

İkiz Ödül

Yeri gelmişken vurgulamadan geçemeyeceğim: Hulki Aktunç *Sönmemiş Dizeler* adlı son yapıtıyla nisan ayında hem Necatigil Şiir Ödülü'nü hem de Metin Altıok Şiir Ödülü'nü aldı. 61 yaşındaki deneyimli bir şairin aynı yapıtıyla Türkiye'nin iki önemli ödülünü birden kazanması –bakıyorum da– şiir dünyasında epey takdir toplamış görünüyor. Anlayamıyorum.

Kalbimi Çizen Dizeler

“*sonra bir anda bıktık sevmekten / biz artık gördüğümüz ilk ata aşık olacağız*” (Gökhan Arslan, “Sevişey”, *Şiiri Özliyorum* dergisi, Mayıs-Haziran 2010).

cihanoguz@yahoo.com

BU NE HIZ?!

denizciler denizi tutsun!
insan öğrenir ve üzülür sevgilim, hepsi bu
ayrıldığında bir şeyden, neşeli şiddet!
koptuğunda gerçekten, neşeli şiddet!
korktuğunda kendinden, neşeli şiddet!
kararlı istikamet gökyüzü ve mide bulantılarıyla övünen
erkek güzelleri
yanlış anlamadıysam eğer, ölünecek yer çok
yanlış anlamadıysam eğer, sen kendinden başka her şeysin
yanlış anlamadıysam eğer, tahammülden tedavi olmaz
ameliyat masası mı, içki masası mı belli değildi, önemli de
değildi
sonuçta sen, masada kaldın.. artık herkes gibi bölünüyordun
sen benden bir parça ürküyordun
ama insan ürker ve öldürür canım, hepsi bu

yenisiyle değiştirilemeyecek olan ne var,
söyle misin
senin yüzlerini biliyorum, eski ve yeni yüzlerini
parçalanamayacak olan ne kaldı, söyle misin
tarih kitaplarında geberenler, edebi metinlerde
özgüven eksikliği
bakışamayacağımız ne var, söyle misin
beddua ve slogan, beddua ve slogan, beddua
ve slogan
sevişemeyeceğimiz ne kaldı, söyle misin
çocuklar çile çekiyor, çocuklar ‘nah!’ çekiyor

polisler her şeyi biliyorken, neşeli şiddet!
ilk yardım gecikiyorken, neşeli şiddet!
makyajımı temizlememe yardım et
in gökyüzünden in, in çüklerden aşağı in, in arabalardan in,
in cümlelerden in
in binalardan in, illeti ilet, kahveleri doldur
in sakıncası yoksa, çık tabiata
şöyle bir bak etrafına, etrafın seni toplasın
sempatik şarkıcılar bağırсын!
insan ürer ve üzülür sevgilim, hepsi bu
yetkililer, ilgili merciler, büyük soğuklar, ara sıcaklar,
aradaki sıcakkanlılar ve yorgun otostopçularla yepyeni bir
güne saçma manşetler, yepyeni bir akşamdan kalmalığa
kıyafetler, yepyeni bir çağa kıyafetler

yenisiyle değiştirilemeyecek olan ne var,
söyle misin
en yeni Afrika sende yok sayılmayı bekliyor
inanmak istemeyeceğin ne var, söyle misin
dışarıda kalmaktan korkan piyaniste inansan
iyi edersin

yaratıcı yazarlar kıvransın!
elim telefonlarınıza, köşeli uzuvlarınıza gitmiyor, elim
gökyüzünüzü ve yüzünüzü dağıtmaya gidiyor, elim gidiyor,
elimi tutmayın
dernekleşen din adamları aşkı zorluyor, biz buna gülüyoruz,
birileri ‘disiplinlerarası’ diyor biz buna da gülüyoruz,

yazıyo0000rr, yazıyo0000rr
hayvan kızıyor, ben kızıyorum, piyanist kızıyor
bu iş, giderek ilginleşmeye başlıyor.

YAZ DEĞİNİLERİ

Hüseyin PEKER

1- Geç kalmış bir yanıt benimki. Değınmenin günü geldi belki de! Yücel Kayıran'ın son yazılarında söz etmeli öncelikle. *Radikal Kitap'ta*, *Akatalpa'da*, daha başka yerlerde şiirin son simalarının profiline geniş bir yer verme çabasında Kayıran. Hem kapsamlı bir bakışla irdeleme edası taşıyor, hem de, İkinci Yeni sonrasına bir profil çizmede önem arz ediyor bu yazılar. Müslüm Çelik'ten, Ali Cengizkan'a daha nicelerine tarafsız gözlemler ve ince eleştiriler. Çekinmeden yazılmış üst profiller. Ben öncelikle, böylesi yazılara eleştirel tavır içinde yaklaşan Y. Kayıran'a bir kutlama da taşımak istiyorum. Ama işin başlangıcında aynı konuda eksik kalan bir yazısını da buraya taşıyarak: “Enis Batur: Başlangıç Çizgisi, Antolojileşme ve Kurmaca” başlıklı yazı *Akatalpa'nın* Kasım 2009 tarihli 119. sayısında yayımlandı. Enis Batur'un çok kitaplı yayın serüvenine; dikey bir görüşle, başlangıç çizgisinin kayboluşuna veya belirsizleşmesine varan bir bakışla yanaşiyor Kayıran. Bunun yanı sıra başlangıç yapıtları olarak varsaydığı *Eros'tan Sarnıç'a* bölümünü reddedenin şair mi, kendi mi olduğu anlaşılmeden sorgulamaya girişinde bir eksiklik beliriyor öncelikle. Sezai Karakoç gibi çok kitaplı saydığı Batur'u sıralamasının içinden çıkamıyor. Şöyle bir cümle var ki anlaşılır gibi değil!

“...kitabı oluşturan şiirlerin, şiirden çok öyküye ‘yaslandığı’, ortaya çıkanın ise, şiirden çok öyküye benzediği yönünde olmuş olsa gerek ki, bu eleştiri, Enis Batur’u oldukça rahatsız etmiş görünüyordu.”

Bunun yanıtını aşağıda E. Batur'un son kitabı *Doğu Batı Divanı III*'ü değerlendirirken vereceğim. Ama Kayıran'ın da söylediği gibi, kurmacayı şiire dahil ederek olay örgüsünü bir yeniliğe dönüştürdüğü söylenebilir Batur'un.

“Türk şiirinde, zenginden burjuvaya, Enis Batur’un şiiriyle geçilmiştir.”

Kayıran'ın bu yargısına da başka gözlüklerle bakmak olası. Şöyle ki, gene son kitabında belirgin olarak görülecek ki; E. Batur bir senteze çalışmaktadır. Kendisi dünyayı çok gezen biri olarak, elbet ayağını bir yere bağlı hissetmekten yana görünmekten kaçınır. Onda Paris'ten Eskişehir'e, cami-i kebir'den çan seslerine her şey doğru yerden sesini ayırdetmektedir.. Şu dizeler son kitabından:

“taşın üstünde buz gibi kelimelerle,
nerede nasıl doğuyor insan, nerede
ne zaman öleceğini olsun bilemeden”

(*Doğu Batı Divanı III*, s. 85)

Bence söz ettiğim yazıda eksik kalan yön, E. Batur şiirine içeriksel açıdan sıcaklıkla ve ayrıntularla yaklaşımda gösterilen istemsizlik ve işin antolojileşme yönüne çoğaltma ve ağırlaştırma. Oysa Enis Batur şiirinin engin bir deniz olduğu bu çıkan son kitapta da belli!

İşin narrative yönüne gelince. Enis Batur çok yazdığı için dilinin kurdu ve süreklilik kazanan bir anlatıcıdır öncelikle. Bunun verdiği rahatlıkla, şiirde denenmemiş bir yöntemini denediği bellenebilir ve ayırdedilmelidir. Onu anlatımcı yöne kaydıran şey, yaptığı geziler, yaşadığı bileşimler, gördüğü yeni yerlerin telaşı ve sunumu olarak anlaşılmalıdır biraz da!

Şairin yeri yurdu kalmamıştır. Ufalanmıştır dünya gözünde.

“Yalnızca daha kötü bir Zaman'a erişmek
için beklettiğimiz güç tutuyor bizi burada” (*DBD-III*, s. 62)

Enis Batur'un her yerde aradığı, düşünce sisteminin son halkalarına erişmektir. Şiirinde ilk bellenecek hareket

burdan başlamalıdır. E. Batur'u arayacak yer, onun çoğul hücumu değil: “karıştı bütün yıldızlar bütün kemiklere” dediği efsaneleşen düşünce vurgusudur. Enis Batur öncelikle burda aranmalıdır.

Enis Batur'un bu kitabındaki şu dizeler belli ki okurumuz tarafından geç algılanacak; ama işin ucu belli ki yaşadığımız dönemin tırtıl hesaplaşması kadar ince bir noktada duruyor:

“Bugünden yarına esrik olmaya aday
bir avuç okurum olsun, yeter bana yapayalnız
bir ölü olarak kalmayacağımı bilmek” (*DBD-III*, s. 73)

Kelimelerini cehennemden seçtiğini söyleyen E. Batur'u okumanızı bir kez daha öneririm. Şiirin yükselişi göğsümü kabarttı şu dar günlerde.

2- *Gediz* dergisinin Manisa'da Ahmet Çınar'la, *Kurşun Kalem* dergisinin Mine Ömer'le yükselişini bilmek övünç. Yaratıyor insanda. Buğdaysı sesiyle Urla iskelesine taşınan derviş şair Süreyya Berfe ile söyleşi'den öte bir konuşu ile dikilen Ahmet Çınar, buğdaysı sesinden dem vuruyor Berfe'nin. Berfe ise doğa ve denizle kurduğu kimseye benzemeyen suskun ama kendi içine gürültülü evreninde şunları söyleyebiliyor bu söyleşide:

“Şair şairdir. Bir şairin şairliğine yapışık bir şey olamaz. Olmamalı. Son zamanlarda çeşitli antolojiler yapılmaya başlandı. Doktor şairler, mülkiyeli şairler gibi. Bana göre yanlış.”

Çok sessiz görünen, ama bir o kadar gürültüsüz şiir tekniğini içinde barındıran Berfe şiirinden küçük bir örnek size:

“iki durna üşüyor havada
biri benim
pencerenin önünde iki güvercin
biri benim”

Şu yukardaki örnekte 'benim' kelimesinin, koşutlukla birlikte yineleme tekniğiyle ayrı bir anlama nasıl kavuşturulduğuna tanık olacaksınız.

Gediz dergisinin son sayısında elbet çok dikkat çeken şey var, ama isminin başına 'Melek' koymayı huy edinmiş Özlem Sezer'in şu dizeleri; onda yaşanmışlık duygusunun eseri değil de nedir?

“Varsın kızlar gelinler şenlik halaylarıyla uzaklaşsın
Umudu gani, düşüncesi yiğit, sözü temkinli delikanlılar
Ve aksakallı kocamışların elinde sönsün ateş
Ateş sönsün, daha da sönsün, ne çıkar
Gövdeme kül giydiririm”

'Melek' Özlem Sezer yüreğinin sesiyle, yüreğinin götürdüğü yere gitmesiyle yazıyor. “Nerde çalgı” türünden, hoşnut bir o kadar da güvenli. “İkinci gidişimde, boğuldum” dediği kentlerden de bir o kadar bitik!

3- *Şiiri Özlüyorum*'un Mayıs-Haziran 2010 tarihli 36. sayısında Mustafa Durak, Nuri Demirci şiiri üzerine uzun bir panorama çiziyor. Böylelikle edebiyatın günceline biraz daha yakın seyrediyor Durak. Gönül ister ki kapsamlı yazılar kadar, güncel yazınımıza kuşbakışlı değinmeler yaratsın eleştirmenimiz. Beklentimiz o!

Betül Tarıman'ın, Yaşar Bedri'nin, Zeki Karaaslan ve İlhan Kemal'in özgün şiirleriyle hayli hayli ilginç şiirler toplamı da oluşturuyor *Şiiri Özlüyorum*.

Bence Fuat Çiftçi'nin *Poetik-A* adı verdiği *Şiiri Özlüyorum* dergisinin bunca yıllık serüveninden seçtiği şiirler toplamı, dergiyi bile aşar nitelikte. *Şiiri Özlüyorum* seçkisinden bir örnek size:

“Kabihat bende kabul
Kusurluyum gayet,
Ateşe verirdin ama dünyayı
Yerimde sen olsaydın şayet”

Hüseyin Ferhad (s. 58)

Tahir Musa CEYLAN

ÖLDÜRÜYO

En köpekler bu eller
Bara gideceğim, babayı öldüreceğim
Öfke dinmiyo
Ölü oldu parmağım kırık şimdi
İçim ah anne sütü gibi kar yağıyo

Keman çalamam insanın içi tel
Çünkü madde değil içle ilgiliyim
Hayvansam kahve içmem kırk yıl içsiz
İçmezlik değil beni yetmezlik küstürüyo
Tel tınsız içim nefessiz

Her insan sayı yalnızca
Silince ölüyo, makamdan düşün
Rakamım eksik
Tamam olmuyo, yol bulmuş
Sade başkasına yardımla düzeliyo

İnsanmış gibi
Memet memeyle
Hayvan gibi evcil sevişiyö
Dağda değil evde
De tavan yok, baba dışa, anne içe kaçıyo

Telden kemikten makine
İlaç damardan başa gidiyo
Aklı iyileştiriyo
Vuruyo içine, vur
Ceman sıfır
Embriyo öldürüyo

Kağan UZUNER

14 ŞUBAT

gravürde parlayan kent diz çöküyor
sanrılı kışın yırtmacında
salınan toprak da yaralı
vahim kızıl kitledir
hazin bilhassa ve opak

bakma sen
gösteriden ibaret sergilenen hiyerarşi
şu sokak senin şu bar benim
her köşe başı şahsi birer mevzi
esir düşülen kifayetsizlikten bihaber
kesif iç çekişlerle;

üzülmedi mi anneler son sınıfta kalan cesetlere
tek bir ders çıkarmanın bile bıçak çekebildiği hayat:
insana zül deminde katre

sevgilim bak şimdi sen dresten'i bombalıyor İngiltere
bugün sana bir kent papatya ölmeliyim

Korkut KABAPALAMUT

YOKUŞLAR

Bir rengin var dedi bilge
Bilinen renklerden başka
Herkesinkinden farklı
(Açılır biraz uykuya dalarsan)

Senin karar vermediğin bir renk
(Nasıl ki seçemezsen parmaklarının biçimini)

Ten rengi değil söz ettiğim elbette
Doğru kelimeyi sen bul
Düşündüğün gibi uyanık değilim
Biraz budala olur zaten bilge

Bunu belledim bir tek, uzun mu uzun yaşamda
Belki bir de, hayatın bir şimşek çakımı olmadığımı
Göründüğü denli beyaz, sanıldığı kadar kara
değildir hiçbir hayvan diyeyim bir de

Düşündüm de, bilmeye engel değil kahrolası ahmaklık
Biri bir kılıç çeker, çekirdekler uçuşur gözlerinde
Dostum demek istersin, ısıtmayı dilerim ellerini
O gider lambayı söndürür
Divane bir kadın bağırır vurmadan önce

Bir yokuşu tırmanıyordun, rasgele gördüğümde
(Belki ben öyle sandım)
Gizemli bir itilimle koluna girdim
Kendini unutmak için bir şeyler söylüyordun
Şiir mi, şarkı mı? Başarılı sayılmazdın hiç de

Yolumuz uzun
(Denizin ışıklarını kim söndürecek,
Kim kat edecek bir uçtan bir uca kıyıyı?)
Sıkı giyin, dinlen biraz
Kendin koyuyorsun bence önüne bu yokuşu

Ayşegül TERCAN

ORDA BİRİ

lacidir sesi
çağırır yeşil

duyar çimilti
gider kırlangıç

solur hüznü
bilmez mevsimi

öksürür durur
yazar kayıtsız

sayar bir iki
söyler bir iki

gider bir iki
kalır

ALOVA: ATEŞTEN SÖZLERLE SULARIN DİLİNİ ÇÖZEN ŞAİR

Seda ERİŞ

“Şiir sanatı sözcüklerin sonsuz kaosundan bir mini kozmos yaratırken okuruna ulaştığında yeniden çağrışımların sonsuz kaosuna döner.” (*Sözcükler*, 22) Dildeki sonsuz ifade olanakları bağlamında, şairin kaotik dünyası ile okurun anlama gücünün, alımlayışının imgesel boyutta birbirine yaklaştığı yerde, kavramsal içeriğin ya da gösterilenin tekbiçimciliği / boyutsuzluğu karşımıza çıkar. Oysa şiirin son durağı tekbiçimcilikten çok uzaktadır. Çok anlamlılığın tek sesliliğe meydan okuyuşudur şiir. Şiirin tarihi, bireysel imgelemlerin küllerinden doğar.

Anlama, ifade etme, kavramsallaştırma, imgeler ve sözcükler arasındaki ilişkilendirmeler, olgu bağlamları en nihayetinde dilin birincil olarak mahiyetine yönelik sorgulayışları yani kaynağını, yapısını, özünü; dile sonradan eklenen arazi nitelikteki ikincil yönelimler ise gücünü, imkânlarını, sınırlarını, alanını belirleme çabalarının bir sonucu olarak teşekkül etmiştir.

Wittgenstein ‘dilimin sınırları dünyanın sınırlarıdır’ diyerek dilin, belirleyici, kuşatıcı bir varlık alanı olduğuna dikkat çekmiştir. Dil, insan olarak bu dünyadaki yaşantılarımızın, yapıp etmelerimizin, yaratılarımızın ve etkileşimlerimizin taşıyıcısı olmaktan çok söz dizimlerinde ve olguların toplamında kendisini kuran bir varlık olarak karşımıza çıkar. Şairin yaşadığı dünyadan kopuk olmayan yaratılma yönü, dilde kendisini açığa vurur. Şair, varlığını dil evinde tamamlar. Beden ve ruh çatışkısından ibaret olan insan, dilin kutsal yurdunda bütünleşir ve dil evreninde arı / saf / katışıksız kendi ben’ini bulur.

Dil şairin en geniş uzamıdır. Boyutsuzdur bu uzam, dışıldır, veluttur ve mekân değildir. Şair, mekânda değil, uzamda kavrar varlığın, oluşumun devindiren yaratım sürecini. Yaşamın mahkeme kitabı zıtların birliğini yazar, diyalektiktir temel savunusu. Bilocümle mahlukatın peşinde, doğayla baş başdır şair. Kartalın imleci gökyüzü, geceninki ise puhukuşudur. Doğanın eşsiz armağanları olan şarabı, kadını ve ay ışığını getirir koyar önüne yaşamının şahitleri olarak. Peki, suçu nedir şairin? Kendi sesinden itiraf eder her şeyi: “Arkamdaki konakları bir bir yaktım / Vardım çığlık çığlığa Çağ’ın kapısına / Gel, dedim, gel artık, gelmeyen Gelecek / Raziyim ben her gece bir konduya.” (Birinci Tekil Şarkı)

Mahkeme kitap neresinden başlar okunmaya, itiraf ve kabullenme, karar ve savunu birbirine karıştır. Doğa diyalektiğin yurdudur oysa. Alovera’nın şiire sunduğu renk doğayı tanıtlar bize. Savaşır doğa, galipler yenilenlerdir aslında.

“Ner’de gecenin saatini vuran puhukuşu? / Ner’de gökyüzünün başını döndüren kartal? / Ölümün ıştahla pişirdiği keşkek? / Şarabı kadınla bölüşen ay ışığı? / Ner’de o bilgiler / Ateşten sözlerle suların dilini çözen?”

Alovera’da şiirsel ses, tragedya formunda yükselir. Her bir mahlukattan şövalye ruhlu Tanrı’nın çığılığı yükselir. “Gezinir üstümde / Tanrı ayaklı keçiler.” İçinde küsen, kırılan, söven, bağırın, yılmın tanrılar gezinir durur. Bilindiği gibi, tragedyanın dili insanlığın dilidir, asidir, baş kaldıran insan konuşur, anlatır, sorgular doyasıya. Tragedya kendine dönük bir düşünme sürecinin söylemidir. Kişinin beklentileri çıkmaza girer bir müddet sonra. Varoluş muammasıdır çaresizliğin, çikışsızlığın simge adı.

“Başlar tragedya / Dağdan koparılmış o çığılık / Söylenir yabani kekiklerin / kırık mermerlerin korusu / İncecikten bir yel çıkar / Alır sözlerimi / Bir başka kente götürür.”

Bin yılları aşan tarifiyle tragedya Aristoteles’te şöyle dile gelir: “O halde tragedya, ahlaksal bakımdan ağırbaşlı, başı ve sonu olan, belli bir uzunluğu bulunan bir eylemin taklididir; sanatça güzelleştirilmiş bir dili vardır; içine aldığı her bölüm için özel araçlar kullanır; eylemde bulunan kişilerce temsil edilir. Bu bakımdan tragedya salt bir öykü (mythos) değildir.” (Poetika) Tragedyanın insanda uyandırdığı korku ve acıma duygularıyla ruha kasavet veren her türlü duygulanımdan arındırdığını da ifade eder, Antik Yunan düşünürü. Alovera’da tragedya –içinden kopup gelen o ince çığılık– suretleri taşır bir başka zamana, başka zamanların tarihini yazar böylece şairin sözleri, o başka zamanlar ki aslında hep bir sonraki an’a eklenir zannedilir.

Jonh Urry *Mekânları Tüketmek* isimli eserinde zaman kavramının toplumsal bir içerik taşıdığını ve nesnel bir duruma işaret ettiğini dile getirir: “Durkheim, sadece insanların zaman kavramına sahip olduklarını ve insan toplumlarındaki zamanın soyut ve kişisellik dışı olduğunu ve bireysel olmadığını ileri sürmüştür. Bu nedenle zaman bir toplumsal kurumdur ve zaman kategorisi doğal değil, toplumsaldır. Zaman toplum içinde üretilmiş olan ve bu nedenle toplumlar arasında değişiklik gösteren, nesnel olarak verili bir toplumsal düşünce kategorisi” dir. Zaman formu Alovera’da nesnel gerçekliğinden sıyrılarak yeni bir boyut kazanır. Alovera’nın şiirlerinde, zaman formuna, sade insan topluluğunda değil, nebatat âleminde, kekiklerin türküsünde, suda kendine bakan suda, kendini silen yağmurlarda, Safra göllerinde yılanan güneşte, gökten yağın kükürt yüzükte rastlamak mümkündür. Zaman suyun kendine akan sesidir, bu akışın debisinde duyumsanır, yağarken kirlerinden arınan yağmurun bilinci kokar yürek toprağı. Alovera’da zaman şeylerin mırıldanan iç sesidir. Yaseminler sürünmüş bir yaz gecesinin ertesinde uyanan bilinç ve tanrının parmak izlerini taşıyan şairin kimseye duyurmadığı müjdesidir.

Cevat Çapan Alovera için “Beş duyusuyla şiir yazan şair” tanımlamasını yapar. Görme, işitme, koku alma, tatma ve dokunma duyuları iç içedir şiirlerinde. İşitirken görür yelin kıpırdanışlarını, gövdesinde dolaşırken duyar “unutuştan sonsuza akan” suyun sesini. Mekân ve zaman çerçevesinin dışına çıkar şair, ama bilinmeyenlerin ülkesine bilinen yollardan gitmeyi dener her seferinde. Doğanın nahoş seslerine sırt çevirmeyen, tanımaya anlamaya adanmış bir ömürdür Alovera’nın. Doğanın sesi şiirine hayat verir, şiir ise varoluşunun ırmağında yıkandığı sudur. Her yeni dize, her yeni şiirle o ırmak kendini hiç kirletmez, sürekli bir akış içindedir çünkü. 2009 yılında Behçet Necatigil şiir ödülüne layık bulunan Alovera buna istinaden kendisiyle yapılan söyleşide (10.05.2009/ *Taraf* Gazetesi) şiire adanmış bir hayatın dökümünü yapar dolaysızca. Şiir doğanın koşulsuz buyruğudur uyulması gereken.

“Şiir sanatının bir hizmetkârıyım. Niye şiir? Birincisi elimden gelen en iyi iş olduğundan. İkincisi şiirin bu evrensel tinsel zehirlenmede en iyi panzehirlerden biri olduğuna inanmamdan. Ve üçüncüsü şiir insanın gelecek dilidir. Gün gelecek insanlar metaforlarla iletilecek. Ve o zaman şiir kendini gerçekleştirmiş yani ortadan kalkmış olacak. Şiir bir dil serüvenidir eninde sonunda. Şair karşılıksız çalışan tek işçidir. Görselliğin yanılmasıyla kurtulan bir insanlık kendine döndüğünde şiire de dönmüş olacak.”

Alovera, Birinci Tekil Şarkı isimli on bölümden oluşma şiirinde adının hiç Erdal olmadığından yakınıdır. Aslına bakılırsa Alovera’nın ömrü “uyur gibi yapan çocuğun / bütün duydukları”dır. Yaşanmışlıklar, tecrübeler, hayatı sınama yolunda geçen yıllar esnetir aynasında yurt bilinen diyarları, hakkında sual edilmeyen yerleşik kanıları, yürek parlayan ağıtları, hüznüleri, yıllanmış şarap renginde eskimeyecek ya da eskitemeyecek zannedilen güzellikleri... “Güzöltesi ışıkları akşamın / Bu morguvan deniz / Gittikçe tedirgin ediyor beni /

AGORA

Ben / Işıkları sık sık kesilen şu garip şehir / Gönül kırılmış
leylekları / Kıpırık tayfamin olanca başdönüşüyle /
Hohluyorum göğü / Cennet güzeldir / Güzellik cehennem”.

Birinci Tekil Şarkı'yı hangi makamda söyler Alova? Peşrev, Hicaz, Nihavent, Kürdili, Hüzam... Belki de en çok Hüzam makamında dinlemiştir o çocuk, uyur gibi yaparken bütün duyduklarını arka fonda. Alova, gemilerin ve denizin çağırmadığı bir kaptan, karada yeri olmayan yurtsuz bir adamdır. Hangi mekândadır peki şair? “Mekânım benim, yürüyen merdivenim / Ha Sydney'deyim, ha Trablus'ta.” Alova, *Sözcükler* dergisinin Mart-Nisan 2010 tarihli sayısında doğadaki olgu ve olaylar arasında süregiden gerekirci anlayışın toplumsal yaşamı da içine alan geniş bir uygulama alanı bulduğunu, şiirin de doğanın ayrılmaz bir parçası olarak ama hiçbir zaman bir üst dil oluşturma çabası geliştirmek ereğinde olmadan, şiir dilinin tarihsel bir art alana sahip olduğunu, dolayısıyla kendinden önce yaşanmış olgu ve durumların varlığına bağlı olarak, gerçekliğini kazandığının altını çizer: “Birinci Çoğul Şarkı'ya çalışırken, Walter Benjamin'in şiirin amacına çok uyan sözleriyle karşılaşmak gönendirdi beni. ‘Bir olgu ancak binlerce yıl uzağındaki olaylar aracılığıyla tarihsellik kazanır.’”

Alova'ya göre, şiirin de felsefenin de aracı konumunda olan “gerçekliği deşen burgulu matkabi” soru işaretidir. Öyle ki “her ikisi de zaman zaman karşılıksız bir soruda buluşurlar.” Ama soru imini yöneltiş tarzları bakımından farklılık gösterirler. Şiir, tarazlanmış kollarıyla yaşamın bağrına dolar kendini. Alıp başını gitmelerin geometrisinde ilk doğruyu çizen metafiziğidir doğanın şiir. Kanıyla sular benlik ovasını. Yaşamın atardamarından akar bu kan. Felsefe ise bir üst dildir şairin sözcükleriyle. Düşünen özneye hapsolmüştür yüzyıllar boyu. Gelmeyen geleceğe çağrıdır felsefenin ağıdı. Şair, “kendi göğünü yakan bir ateşbaz” gibi baş döndüren arayışın muğlak imiyle yoldadır. “Kökleri aramaktan bitkin” insanoğlunun kasıklarından boşalır her bir dize milyonlarca yıldız gibi. Şiir yolda olmaktır, uçurumunu yatıştırılanlarla birlikte. Şiir tabiatın peçesini kaldıran insanın serüven çiçeğidir, her şeyi bilen her şeyi gören Tanrı'nın ikamesi sayar insanlığı ve trajedisini ifşa eder.

Tabiatın doğal akışını bozarak, toplumsal huzursuzluğu, kargaşayı hayatın her bir kesitine getirip yerleştirenlerdir öfkeyi, kini, nefreti kınında bileyen şairin feryadı. Onlar ki sevinçleri söndürerek yılğının nefesiyle budanmadık tek şey bırakmazlar, dağların adını değiştirip, eğitim yuvalarını hastane rengine boyarlar. Ceketlerinin altındaki omuzlarından boşalan iki uçurum başını görmezlikten gelmez şair. Şifreleri ve altın saatleri vardır onların. Sarı zarflar ve siren sesleriyle yağmalar kenti bir baştan bir başa. M. Blonhot “Bütün hakikatlerin hikâye olduğu, bütün hikâyelerin sahte olduğu dönemde şimdiki zaman yoktur, sadece güncel olan vardır.” diyor *Öteye Adım Yok Ötesi* isimli kitabında. Sahte olan önce kendi inandırıcılığını zorlu imtihanlarla sınamış gerçekçi bir hikâye olarak, ardından hakikiliğin alternatifsiz mutluluğunda, tümel, saf, zorunlu bir öz olarak belirir. Böylece ne bir hikâye olarak geçmiş, ne de aranan ve bir türlü ulaşılamayacak olan / kesintisizce beklenen hakikat, şimdiki zamanı var edebilir.

Mekân da zamanla birlikte girer şiirine. Doğa, kucakladığı her bir varlığın kendine has mekânını yaratır, geriye dönüşlerle beslenen zaman tüneline. Çocukluğun arka bahçesine sığınılır, zora düşükçe. Geleceğe dair beslenen umut hiç eksik olmaz; beri yandan pişmanlık ve endişe yüklüdür geçmişe bakış. Bugünün aynasında “gecesi uçuklamış bir çocuk var yalnız / Mor kollu bir kız var kendini sokan.” Şimdiki zamanın uçuk direnci, yoğunlaşmış kaybolan tesiriyle zaman aşımına uğramış kalın dosyalı davaların metinleri altında kalan imza gibidir.

“Bütün sözcükler yaşını başını almıştır. Sadece yankılandıkları yer, bir bahçe gibi sonsuz boşlukta olan o yer,

Öylesine yeşil ve sürgündü gölgeme düşen sabah
öyle ki tutamayacağınız kadar genişti o gün her şey
Aslında ben ‘bir muğlaklık süregelirdi’yi dinliyordum
aynı vakitte viranesi çıkmış bir evin
trabzanlarından sarkıyordum
Halbuki asılsız parçalanmak bu mevsimde
yerini bilmeksizin sancımaktı bir nevi
öyle ki zihnimizde birden her şey
on bire çeyrek kalaydı
geçmişim eğiliyordu kuzeye yatmaksızın
bir kış uykusuna
geçmişim –
beşerli yürüyen insanlar ardından
çakıl taşları yutuyordu
sonra birden sıcak bir agora yüreğimde
sonra agoralar aslında hep bir ilkyaz tutsaklığıdır

güzel olurdu pazartesi sabahlarında sessiz kalabilmek
o zaman yüzlerimiz algılanış türlerinden ibaret olurdu
şartlarımız ve şartlanmışlığımız
haziran dönümlerinde söylediğimiz şarkılar
otuzlarında Kafkasya
ve ölüm döşeginde Latin Amerika
ve Latince ‘gitmek’ fiilinin yedi zamanlı çekimi
güneş çekimi bataklık çekimi film çekimi
ve Hristiyanlık
ve geniş yürekli kadınlar ve amip yaşantıları
kimlik kartları ve sokak lambaları
aydınlık geceler ve yeni yılınız kutlu olsun ve gölleşmiş
[bir okyanus –

aslında ben hala ‘bir muğlaklık süregelirdi’yi dinliyordum
içimde dinen taht ve güneşliklerin
yüzyıllık aylarını parçalıyordum
beşerli yürüyen bir antilop sürüsüyle tanışıyordum
[durmadan

halbuki ne denli güzel olabilirdi pazartesi sabahlarımız
ve ilkokulda bizi iştahla tokatlayan hocalarımız
devletsiz evlilikler de yapabilirlerdi
geçmişim eğiliyordu kuzeye yatmaksızın
bir kış uykusuna
geçmişim –
beşerli yürüyen antilop sürülerinden
araziler satın alıyordu
haritalar da en nihayetinde cennet ve cehennem ve
[sınırlarıydı bedenlerimizin
ve yaşanan tüm ülkelerde haritalar
tavan aralarına saklanmak kadar meşruydular
neden sonra bir meşru sabah bulantısı midemde
sonra agoralar aslında hep bir ilkyaz tutsaklığıdır

28.04.2010

yok olduktan sonra bile, çocukların neşeli çılgınlıklarının sürekli duyulduğu yer, sözcükleri hep doğar gibi oldukları sürekli bir ölüme götürür.” (M. Blonhot.) Sürekalım savaşımında şair, sürekli bir ölümün ardından yeniden doğar, bine bölünerek. “Kaç yıl yaşarsa yaşasın / Bir gün yaşar.”

‘GÜVERCİN KASAPLARI’ KİMLERDİR?

Kemal GÜNDÜZALP

Türkiye yurttaşı gazeteci Hrant Dink’in öldürülmesinin üçüncü yıldönümünde arkadaşları adına bir konuşma yapan yönetmen Sırrı Süreyya Önder, onu öldürenler için: “*Aslında güvercin kasapları diyebiliriz onlara.*” demişti.¹ Bu sözlerin bende yarattığı çağrışım bir şiiri ve doğal olarak da bu şiirin de içinde olduğu bir şiir kitabını anımsattı. Gazetedeki ara başlıkta bu sözler (‘Güvercin Kasapları’) ilginçtir, tırnak içine alınmıştı. Haberi hazırlayan muhabirler, Tahsin Saraç’ın bu ünlü ve güzel şiirini biliyor ya da anımsıyorlar mıydı bilmiyorum, ama galiba Sırrı Süreyya Önder’in konuşması bağlamında çok büyük ölçüde denk düşmüştü. İki nedenle: Hrant Dink’in ölümünden önce yazdığı yazıda geçen “*ürkek güvercin*” benzetmesi ya da “*güvercin tedirginliği*” sözleri, bir de güvercin gibi insanlara kıyanların “kasap” olarak nitelendirilmesi bağlamında. Zaten cenaze töreninde salınan güvercinler ve nasıl olduysa sonrasında bir güvercinin Agos’un penceresine konup durması da ayrıca anlamlıydı.

Güvercin Kasapları, neredeyse unutulmaya bırakılmış ozanlardan Tahsin Saraç’ın dördüncü şiiri kitabı.² Çok büyük bir rastlantı belki de, başka bir yazar da bir süre önce ‘Unutulmuş Şairler Kitaplığı: 3’ üst başlıklı yazısında Tahsin Saraç’ı ele almıştı. Gökhan Arslan söz konusu yazısını şöyle bitirmişti: “*Şiirlerini özenle örülmüş taşlar gibi kuran, Türk Dili’ne unutulmayacak katkılar yapan Saraç’ın, günden güne hafızalardan silinmesi ne yazık ki acı. Bizim şiir toprağımızda, işini namusuyla, özveriyle yapanlar kolayca unutuluyor maalesef. Saraç ne bunların ilki oldu, ne de sonuncusu olacak. Her geçen gün yeni yeni ‘unutulmuşlar’ eklenecek bu kitaplığa.*”³ En azından bilgilenme açısından bu yazıya bakılmasında yarar vardır. Yazar ya da ozanların ölümlerinden sonra unutulması, her zaman “kalıcı” yapıtlar yazamamış olmalarıyla ilgili değildir. Bazen çok değerli sanatçılar bile unutulmaya terk edilebiliyorlar ne yazık ki. Bunun birden fazla nedeni olabilir. Örneğin Adalet Ağaoğlu, kütüphane ve belgelikinin, sanırım gelecekte “telif hakları”nın da Boğaziçi Üniversitesi’ne bağışlaması sırasında, yazarın-ozanın çocuklarının olması, ondan da ötede sahip çıkılmasının unutulmayı önleyen bir “şans” olduğunu belirtmişti. Hatta bu konuda Behçet Necatigil örneğini de vermişti katıldığı televizyon yayınında. Aslına bakılırsa çok da yanlış değil, bazı olumsuz örneklere rastlansa bile. Bu konuda bir bölümü zamanla gölgeden kurtarılıp gün ışığına çıkarılsa da hep bir kıyıda kalanlar olacaktır. İş Kültür Yayınları’nın son dönemde yaptığı böyle bir dizi yayınında bilindiği gibi.

Bir yazımda örneğin Metin Eloğlu’na değinmişim, bir süre sonra büyük bir örtüşmeyle kitaplarının, hatta pek bilinmeyen öykülerinin, şimdilerde de yazı ve söyleşilerinin yayımlanması sevindirdi beni. Aynı şey yine değindiğim Cevdet Kudret için de gerçekleşti. Özellikle roman üçlemesi önemli ve anlamlıydı çünkü. Birilerinin Tahsin Saraç’ın da tüm şiirleri ve çeviri şiirlerini akılda tutması ve unutanlara anımsatması yerinde olacaktır. Umarım en kısa sürede bu dileğim de gerçekleşir. Öykü bağlamında şöyle de demişim bir soruşturmada: “*Unutanlar, unutulmaya yargılıdır. Gözden kaçırılanlar da gözden çıkarılır. Yeterince değer vermemek, giderek bir değer yitimine yol açar. Bu değerlerin yeryüzü yazıtına birikimine eklenememesi için, yeryüzü kültürel kalıtının yanı sıra, yerel öykü birikimi de bilinmelidir.*” Burada öykü yerine “antologya” da denebilir. Bunu derken çok hızla gözden çıkarılan ozan Veysel Öngören’e de şimdilik bir saygıyla yetinelim.

Anımsatma niyetine çok kısa bazı notları aktardıktan sonra anılan kitap bağlamında başlıktaki soruya döneceğim: Tahsin Saraç 1 Ocak 1930 Muş doğumlu. “Boğuntu” adlı ilk şiiri 1957 yılında *Varlık*’ta yayımlanmış. İlk şiir kitabı *Bir Ölümsüz Yalnızlık*’ı 1964 yılında yayımlanan ozan, *Direnmeler* (1973) adlı şiir kitabıyla 1970 TRT Şiir Büyük Ödülü’nü kazandı. Çeviri etkiliğinin yanı sıra, asıl önemli çalışmalarından birisi de *Fransızca-Türkçe Argo Sözlüğü* (1966) ve *Fransızca-Türkçe Büyük Sözlük* (1976) çalışmalarıdır. Bu anlamda 1968 yılında “*Légion d’honneur*” nişanıyla ödüllendirildiği de anımsanmalıdır. *Petőfi* (1973) dışında *Çağdaş Fransız Şiiri Antolojisi* de TDK 1964 çeviri ödülü kazanmıştır. Ayrıca 1988 yılında da Lotos Ödülü’nü almıştır.

Tahsin Saraç, şiirinde yerelle evrenseli buluşturan ender ozanlardan birisiydi. *Güvercin Kasapları*, tam da insanların, özellikle de devrimci gençlerin peşe sokaklarda faşistlerce güvercinler gibi avlandığı, vurulduğu, öldürüldüğü dönemde yazılmış şiirlerden oluşmuştur. Ancak ondan önce de 12 Mart 1971 darbe sürecinin ardından yok edilen, asılan, darağacında can veren gençlerin acısı vardır. Kuşkusuz 12 Eylül 1980 karabasanının ağırlığından dolayı o dönem biraz daha gerilere atılarak unutulmuş gibidir. İşte bu kitapta özellikle bu dönemin, 12 Mart sonrası şiirine girdiği görülmektedir.

Zaten kitabın ilk şiiri de “Güvercin Kasapları” adını taşımaktadır. Tavrı nettir:

Oysa sevmelerin ustasıyız biz

Bir de alçaklıklarla kavganın. (s. 7)

Hemen ardından: “*Neden, güvercin kasapları, barışımıza kan bularsınız*” diye sorar. Çünkü güvercin kasaplarının içinden “*bir çiçek düşü bile geçmemiş*”tir. İkinci şiirin göndermesi daha doğrudan ve açıktır: “*Karşıyakanın Üç Gülü*”. (s. 9) Kuşkusuz bu güllerin kimler olduğu bilinir: “*Denizgülü, Yusufgülü, Hüseyingülü.*”dür bunlar. Bununla da yetinmez Tahsin Saraç, şöyle der:

Açmış böğrünü hepsine ana sıcaklığında

Devrimin kankalesi Karşıyaka gömütlüğü. (s. 10)

Ardından güllerin adını başka türlü söyleyerek: “*Gezmişgülü, Aslangülü, İnançgülü.*” diye yineler bir bakıma.

Ahmed Arif’in ünlü “*Otuz Üç Kurşun*”una bir gönderme sayılabilecek “*Otuzüç Menekşe*” şiiriyle ise, aynı coğrafyanın insanı olarak, kasaplığın, güverciniden öte insan öldürmeye dönüştüğünü de vurgular. Bir öyküyü kurgular gibi anlatır otuz üç köylünün katledilişini. Dizelerde belirgin uyaklar da dikkati çeker:

Yatağında sütlü kahve içerken

Karıcığı kırılarak geçerken

Paşa orasını kaşdı derken. (s. 22)

(...)

Öte yandan süngü, candarma, namlu

Bir de o paşadan gizli buyrultu; (s. 23)

(...)

Sıralandı yanyana otuzüç karaltı

Ve nişancılar çöktü. (s. 24)

Yakın dönemde bile söz konusu katliamın sorumlusu General Muğlalı’nın adının hem de o yörede bir kışlaya verilmesi nedeniyle yeniden güncel duruma gelen bu “*olay*”ın şiirindeki köylüler (“*otuzüç damla kan*”) adına yine de ‘barış’ imgesinin belirginleştirilmesi önemlidir:

Buyurdu ölenler: kin tutulmaya

Son bula bu acı, bu kan, bu kıya

Mutlulukta yaşana koyun koyuna. (s. 25)

Şiirin ve ozanın önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Tahsin Saraç’ın bugünden bakılınca salt “siyasal” nitelikli şiirler yazdığı gibi bir izlenime kapılmamak gerekir. Zaten kitabın ilk bölümü “*Kavgalar İçin*” adını taşısa da, ikincisinin adı “*Sevgiler İçin*”dir: “*Taş uyanır, yatak kişner / Ateş harmanı dişiliğinde.*” (s. 32) Ayrıca yine nedense bir Cemal Süreyya

ÇAĞA

yazın ve yazının gölgesinde yok tercümesi insan ruhunun derinlerinde denli rüzgâr ince yağmur ve ışıldayan için

gecenin kenarında mırıldanan erkenci bir su gibi dünyası sözcüklerin soluğunda sabahlara yol alan

bir şeyleri dem eden sesler veriyor uykusunda çağa ve saçlarında savrulan bulutun şefkatli yalnızlığıyla

yüzüne serinlik serpiyen yazı taşı yan yatmış dağların ıslığı düğümlemiş kuşların dokunduğu salkım saçığında

orada bir yerlerde artıyor ve azalıyor ırmakların akışı sonra sonra uzakları okuyor öteki harflerin başlangıcında

yok tercümesi insan ruhunun yazın ve yazının gölgesinde denli rüzgâr ince yağmur ve ışıldayan için derinlerinde

Seyhan ÖZDAMAR

MU'SON

eğer bir ilkse bu muson
içime yeryüzünü saklarım
mu'son gözlerinde bir çocuk olurum

eğer bir ilkse bu muson
doğa yanılığısı vücudum
gözleri çekik bir doğunun

eğer bir ilkse bu muson
insan Tanrı'ya yeni vahiyler yazdırır
ilki yazdığı son
düşer bir bumerang önceden,
o yanardağ ağız
denizde kıpkızıl bir kan*

*P. Neruda

Ali AKAN

YAZ GÜNÜ DİZESİZLİKLERİ

bir bunaltıcı hava kırlangıç uçuşlarında
yeni uyanışın sersemliğine kanat çırpıyorlar
önce yüzüme
ardından sırtıma
sonra içimdeki tuhaf özlemine
yüksek atıyorlar kanatlarını

yüksek atıyorlar kanatlarını
önce içimdeki tuhaf özlemine
ardından sırtıma
sonra yüzüme
sonra...
kırlangıçlar bunak
uyanışlar sersem

şiiirini anımsatan şu dizelerinde bayağı erotizme açık olduğu anlaşılmaktadır: “Soğuk bir Kars gecesinde gürül gürül / Yanan bir soba gibisin içimde.” Çünkü sevgili “Üzüm memeli eceler soyundan gel”miştir (s. 47). O yüzden “Ben sevdim yaşın silindi” (s. 48) diyebiliyor ozan bu güzele. Çünkü sevgi “çoğul”luyor insanı. Zaten bu yüzden de aşkın tek (Yılmaz Odabaşı), iki (Ataol Behramoğlu) ya da üç kişilik (Altay Öktem) olmadığını, çoğul bir eylemlilik ve-ötesi bir sevgi biçimi olduğunu düşünenlerdenim: “Aşk Çoğuldur” diye bir de şiir⁴ yazmam bu yüzdendir.

Güvecin Kasapları'nın son bölümündeki şiirler hem adıyla (“Çocuklar İçin”) hem de yer alan şiirlerle çocuklara adanmış gibidir. “Çiçek ezen insan ezer” (s. 57) diyen bir ananın sözlerinin yanı sıra, şunu da der:

Tüfekte oynama yavrum

Şakacığı bile çirkin

Bir canlıyı öldürmenin. (s. 58)

Bütün bunların ötesinde kitabın son şiiri olan “Çocuklar Kardeş Oldu mu” adlı şiirin bir dönem bestelenerek özellikle TRT Çocuk Korosu'nca seslendirildiğini ve büyük küçük herkes tarafından sevilen ve insanca bir kardeşlik şarkısına dönüştüğünü de unutmamalıdır:

Barışır artık kurt kuzu

Çocuklar kardeş oldu mu (s. 59)

(...)

Kucaklaşır batıyla doğu

Çocuklar kardeş oldu mu (s. 60)

Belki bugün de oturup şiirin bir anlamı, iletisi, işlevi olup olmadığını yeniden tartışmalıyız, hiç bıkmadan. Çünkü Tahsin Saraç'ın çok önceden bugünleri görmüşçesine dile getirdiği konuların ne kadar yakınında, ne kadar uzağında olduğumuzu düşünmek durumundayız. Şiirin bir görevi olacaksa, yeryüzü barışını gerçekleştirmeyi ereklemelidir. Bu şarkı yeniden güncellenmelidir belki de. Çünkü çocukların buna gereksinimi var. Üstelik yalnızca çocukların da değil, Türkiye'nin ve yeryüzü insanlığının.

Şimdi bir kez daha düşünmeliyiz, kimdir güvercin kasapları diye. Ben biliyorum aslında, herkesin de bir parça ayrımında olduğunu sanıyorum. Aslıolan bu kasapların yeryüzü dışına itilmesidir. Çünkü barış isteniyorsa bu da bir ön koşuldur. Güvercinleri boğazlayanlar, rahatlıkla insanları birbirine düşman ederek boğazlatabilirler. Onca çok kan döküldü ki, yeryüzünün kana gereksinimi kalmamıştır. Ne insan, ne de hayvan kanına.

Bir kez daha Sait Faik'in “Son Kuşlar”ını okumaya ne dersiniz? Hem nicedir söyleniyor, öykü şiirin kız kardeşi değil mi?

Alıntı ve Dipnotlar

1. Umay Aktaş Salman / Serkan Ocak, *Radikal*, 19 Ocak 2010
2. Tahsin Saraç, *Güvercin Kasapları*, Cem Yayınevi, İstanbul 1978
3. Gökhan Arslan, “Tahsin Saraç Üstüne”, *Sincan İstasyonu Dergisi*, Sayı: 27, Kasım 2009
Bu yazının dipnotunda artık okumadığım *Sözcükler Dergisi*'nde (Sayı: 20) Yüksel Pazarkaya'nın Tahsin Saraç'la ilgili bir yazısı olduğunu da öğrendim. Bu da unutulmuş bir duygu olan “vefa” örneği sayılmalıdır.
4. Kemal Gündüzalp, “Aşk Çoğuldur”, *Eski Dergisi*, Şubat 2005
Nicedir bu konuda, anılan ozanların söz konusu şiirleri bağlamında bir yazı yazmayı da düşünüyordum ya, bir türlü denk gelmedi. Belki de artık zamandır. Denemeli bunu bir gün, çok da gecikmeden.

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 21

Ramis DARA

İlk kitabı *Taş Gün* 2002'de yayımlanan **Ömer Aygün**'ün (1975) ikinci kitabı *Koro* adını taşıyor. “Koro”, sanırım burada “solo”yla karşıtlığı; dahası belki de ben'in içsel duyarlılığını yansıtmaya demek olan lirizme karşıtlığı ifade ediyor.

Künyesine 45., “içindekiler”ine 47. sayfasında yer verilen kitabın 1.-44. sayfalarında, tam 44 sayfa boyunca ve sondaki 65.-68. sayfalarda, 8 rakamı, daha doğrusu “88:88 88:88” göstergesi ve bazı işaretlerle yapılmış düzenlemeler bulunuyor.

8 rakamı, altlı üstlü iki değirmi şekilden oluşuyor gördüğünüz ve bildiğiniz gibi...

Seksen sekiz sayısını telaffuz edince “sek'sen sek'iz” gibi tuhaf bir anlam ortaya çıkıyor. Ya da: “Seks en sek iz, Seks en sekiz”...

8 rakamı ayrıca evrensel bağlamda kozmik dengenin simgesi sayıldığı gibi Türk-İslam kültüründe de “sekiz uçmak” (cennet) şeklinde kendine yer bulur. Örneğin, Yunus Emre'nin “*Sekiz uçmağın hurisi*”, “*Bu cihan cehennemini / Sekiz uçmak ede bir söz*” dizeleri unutulmamalıdır.

Aygün'ün bunları ve benzeri şeyleri düşünüp düşünmediğini ya da neleri düşündüğünü burada bilemeyiz tabii. Ama bu sekizli göstergenin, “koro” kavramıyla ilişkili olduğunu sanıyorum.

Bu sayfalarda sekizli dizilerin aralarında Yahya Kemal'in “Süleymaniye'de Bayram Sabahı” şiirinden dizeler, Pink Floyd'dan bir şarkı, ülkemizde, dünyada yaşanan olaylara uzanan göndermeler de bulunuyor.

Şiir yok mu kitapta diyeceksiniz? 49.-64. sayfalara yayılmış; ilk kitap *Taş Gün*'deki 32 şiirin çizgisini yoğunlaştırarak sürdüren soğuk, belki biraz ironik, Türkiye'nin, dünyanın gidişatına, özel yaşantılara yönelik 10 şiir var.

Bildik şiir, hayatta da arada, iyice dar bir alanda değil mi zaten.

Künye: Ömer Aygün, *Koro*, Pan/Heves Kitaplığı, İstanbul, Nisan 2010, 68 s. ve *Taş Gün*, YKY, İstanbul, Mart 2002, 76 s.

*

Nurşin K. Külcü'nün (1968) 47 şiirden oluşma ilk kitabı *Ellerimiz Söylesin*, toplumun güçsüzleri çocuk ve kadından yola çıkıyor görünse de, çeşitli yansımalarıyla zaman ve geçicilik duygusu üzerinde konaklıyor daha çok. Günlerin akışı, geceler, akşamlar, sabahlar; evler, sokaklar, meydanlar ve insan.

“*durmaktan yorgunluğu kalemin*” (s. 14), “*nadasa yatmış toprağım / uykusunu ısırarak bekliyor sabahını*” (s. 73), “*her şeyin öncesini soruyordu sorular (...)* belki dedim zaten şaka gibi zaman (s. 76) dizelerini, biraz savımla ilgili olarak, ama daha çok iyice dize örnekleri diye seçiyorum.

Ancak epey zorlanarak. Çünkü kendi halinde, donuk, parıltısız bir şiiri var Külcü'nün. Günümüzde elbette ile de ‘dize şiiri’ yazmak gerekmiyor; ama şiirin bütünü de şiire özgü bir parıltı, kimilti, ürperti, şaşırtı yansıtmalı değil midir? (Eğer deneysel şiir yazmıyorsanız, ki bu özelliklerin deneysel şiire de zararı değil, yararı olur olsa olsa.)

Taşrada (Muğla) hekim ve şair olmak tek başlarına çevreden farklılaşmayı sağlayan emtenlerdir; ama Külcü'nün bununla yetinmeyip şiirini geliştirebileceğini sanıyorum.

Künye: Nurşin K. Külcü, *Ellerimiz Söylesin*, Digraf-Beyhude Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2010, 77 s.

*

İlk kitabı 2002'de yayımlanan **Mustafa Akar**'ın üç bölüm halinde sunulmuş 29 şiirli ikinci kitabı *Tenezzül*'ün “Elin ve Ekmeğin Tarihi” başlıklı ilk bölümündeki 11 şiiri diğer iki bölümdekilerden daha çok sevdim. Nedeni de gayet basit: İlk bölümde yaşamaya, diğer ikisinde okumaya dayalı kültürden yola çıkılıyor daha çok; çocukluğa, ilk gençlik yıllarına ait gözlem ve deneyimlerden gelen şiirler daha oturaklı, ağırbaşlı, alçakgönüllü, hissedilebilir dünya sunarken; diğer bölümler biraz havada kalıyor

ya da uzaktan İkinci Yeni (Turgut Uyar) – İsmet Özel sevgi izleri taşıyor.

Elbette deneysel-yaşamsal kültür şiiri, okuma araştırmaya dayalı kültür şiirinden üstündür diye bir şey söylemiyorum. Hem her zaman bu ayırım olmayabilir; hem de olursa maçı her zaman ev sahibi takım kazanmayabilir; buradaki durum böyle.

Tümü ilk bölümden bazı ilginç dizeler:

“*bir odadan diğer odaya geçiyor gibi yaşanacağız çünkü*” (s. 12), “*soranlara: -kelime tamircisiyim, derim*” (s. 20), “*o kayısı renkli sabah türkçesi*” (s. 26), “*lambalar, bardaklar, çiçekli göz sürahileri*” (s. 27), “*anlaşılacak mevzuu değil inan anlamadan da seviyor annem beni*” (s. 28).

İşe bakın ki, bir kez daha bir şairin ilk kitabını, sonuncusundan (ikincisinden) sonra edinip okuyabildim ve yukarıda yazdıklarım bir yanyıla allak bullak oldu, temelde doğrulanırken.

Üç bölüm halinde sunulmuş 29 şiirlik ilk kitap *Küçük Bir Gökada*, bir tür şölendi benim için. Böyle bir kitapla şiire başladıktan sonra bir tür makas değiştirmeyi doğrusu anlayamadım. El yordamı ve kestirmeyle söylenirse, şiir ortamı, İstanbul'un yarışmacı ortamı, Mustafa Akar'ın elbette yine okuyarak, araştırarak, kendi beğenisiyle sinayıp sentezleyerek getirdiği şiirine biraz yazık etmişti.

İkinci kitabın ilk bölümünden güçlüklerle dizeler seçebilirken; ilk kitabın özellikle ikinci bölümü ilginç, şaşırtıcı, snestezik, panteist bağdaştırmalar ve benzetmelerle kurulu, renkli, yumuşak, hoş şiirlerden oluşuyordu.

Pek çok örnek arasından pek de ayırım yapmadan “*Deli Hala Hanım*” şiirinin girişini alıyorum buraya: “*ben bir ağacın büyüme sınıfında / derse gecikmiş hayta bir öğrenciydim / karanfillere kırmızılık hastalığını / dudaklarıyla geçiren deli halam / buğulanan cama çizdiğim çocuk resmini / ağılatır ağılatır öcalırdı tembelliğimden*” (s. 28).

Şüphesiz bu çarpılda benim özel beğenim, ruhsal yapım da rol oynuyor, ama nereden bakarsanız bakın, bu ilk kitap ikincisiyle karşılaştırılmayacak bir başarıyı da ortaya koyuyor.

Künye: Mustafa Akar, *Tenezzül*, Profil Yayıncılık, İstanbul, Mayıs 2009, 84 s. ve *Küçük Bir Gökada*, Birey Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2002, 80 s.

*

Gençlik yıllarından başlayarak hayatı politik mücadeleler içinde geçen, halen de bunun sonucunda politik tutuklu olarak cezaevinde bulunan **Sami Özbil**'in (1977) ilk şiir kitabı *Harman*'daki 90 şiirinin bir bölümü iyi bir seçimle elenebilseymiş, daha iyi bir kitap olurmuş. İyi (ör. “Parasız Yatılı”, s. 62), ortalama ve ortalama altı (ör. “Karanlığa Şarkı”, s. 52) şiirler iç içe çünkü kitapta.

Büyük çoğunluğu birinci tekil ağızla yazılmış, bölümsüz 90 şiiri arka arkaya okumak bir tekdüzelige yol açıyor.

Özbil bu kitabından sonra bir roman yayımladığı gibi şiir yazmaya da devam ediyor olmalı ki ikinci şiir kitabı da yayıma hazır. Bu dosyanın daha sıkı bir elemeye tabi tutulmasını önermek istiyorum buradan. Çünkü bu kitapta gerçekten nitelik açısından çok değişik şiirler var; bu durum da şiirlerin ve kitabın toplam etkisini azaltmış oluyor.

Bana kitapla birlikte yolladığı “Görüldü” damgalı mektupta kendini “II. Yenicilerle Nâzım / E . Gökçe arasında bir yerde” konumladığını belirten Sami Özbil'i bir ikilikle selamlamak istiyorum:

“*Biliriz nerede olursak olalım / Gülümsedikçe değer birbirine ellerimiz*” (s. 55).

Künye: Sami Özbil, *Harman*, Ceylan Yayınları, İstanbul, Aralık 2006, 102 s.

Not: Nisan sayımızdaki “Hayatı Şiirleştiren Kitaplar”da **Salim Nacar**'ın *Aralık* kitabını değerlendirmiş, Yılmaz Güney'le ilgili bir konuda eleştiri yöneltilmiştir. Genç şair, bana yolladığı iletide, bu eleştiriye çok üzüldüğünü, bir yanlış anlaşılma olduğunu; “devrim pezevengi” ifadesini “kesinlikle Yılmaz Güney için kullan”madığını, kullanamayacağını, bunu “bu topraklarda şiir yazıyor olmanın ahlakına sığdırma”yacağını yazmış. Hassasiyeti için kendisine teşekkür ediyorum.

Emin KAYA

ELMA KANAMASI

dedim, elmanın dişte kanadığı mevsimdi
aylardan bir karın boşluğu
tütünü helvayla çiğnediğimiz olurdu
tüylerini dökerdi dedim,
gövdemizin ocağı tutuşsun diye gök

dedi, bir kibrit çöpüyle kulaklarını karıştırırlar
dişlerini marka kürdanlarla...
bilecekler mi iki göz odalı çatıların altında
hangi açlığın yavrusunu emzirdiğimizi
ne pahasına üç kuşak babadan emanet
büyüttüğümüz yoksulluk

dedim, ikinci kıran gölgelerde
nemli camlar gibi aramıza giren o şuh akşamı kadınlar
liposakşın yağ aldırınlar bilmeyecek
litrəsi kaç çatisız evlere yağ aldığımızı
ve bıraktığı tadı tütünlü helvanın ağzımızda

dedik, başı açık bir kadındır sonbahar
bütün tülbentlerini dökmüş

Hüseyin HATİPOĞLU

BALDAK İÇİNDEKİLERE

sütlü ve tatlı tören
uçları dilim dilim
seyirlik

üzerimde birleşirken dudakların
kırılmaz değil sertliğim

bir
içim dışın

düşüm
herkesin ağzına

susun!

Özgün ERGEN

SARHOŞ

Yürümek için tutunmalı bir korkuluğa

Kurma bebeğin kumandasını al
Polis arabalarını yürüt, patlat ağrıyan yanını dağların
Kıyısına iliş hayatın, dünyanın camına yaslanan buğuya alış!

Tökezliyorsun; kuru gürlütyü seç, cıvık neşeyi
Bütün çimenleri kurutup ser önüme; kanını sula
Bu ölüm senin değil nasıl olsa

Bir asansör boşluğundan, televizyon ekranından da değil
Düşüyorsun kendinden

Turgut BAYGIN

FALAKA

konuşarak başlıyoruz, eli yüzü düzgün bir başlangıç
böyle sürsün, böyle sürsün istiyoruz
ama bir gürlütyü sokaklarda gezen cinnetten
kıştırıp köşelerde
oğullarımıza 'vatan' demesini öğretiyorlar

bungun yüreklerin umudu yüzüne vurmuş
her adımda her otobüste her gün, fer farsça diye mi yok ?
ne adres sorulur ne de adresine gidilir yanıtların
susulurdu en iyisi, susanın dostu olurmuş

perdelere çekilsin ne çok istiyorlar
yüzmeyi unutulmuş denizin kıyısında
sağ baştan saydırmayı ne çok seviyorlar
sevseler iyi, bir de sevdireyorlar

'ama ben postal giymem' diyor bir çocuk
'çıplak ayaklara özgürlük' diyor
o dedikçe falan filan..
falaka

Ertan ŞAHİN

ABSÜRT

Pantolonumun ütüsü kaçmış,
cüzdanım çıkarmış dilini
pipo ister ağzına.
Bir lafıma bakar,
yuttururum odayı aynaya.

Masada sinsice bekler
Kibrit,
Işığın sönmesini.
Söylenir durur bardağım,
der/di uzak kalmış dudağım.
Allah'tan yer çeker de ağırım.
Yoksa koymazdı
adam yerine dünya.

Tayfun GERZ

PIYER

annesi piyere tanrının büyüklüğünden bahseder
masal arası, uykulu gözlerine piyerin
babası tanrı gözetiminde öldürülmüştür
babasız büyüyen çocuklara
tanrıyı anlatmak güçtür

tanrı piyerin sağ omuz meleğini boğmuştur
babasız büyüyen çocuklardan
sevgi beklemek suçtur

piyer gizemli çocuktur
annesi tarafından tanrı olması beklenen

AŞK GEÇİLMEZ

bir gün kendimden öteye geçmek istedim
kabuk bağladı toprağım
serpilen tohumlar çam iğnelere tutundu
kızıla çaldım

yürüse yürüse bu yollar
aşktan geçmeye uzak memleketlere
yerden yaprak gibi yükselen kollar
oyuklardan sıyrılır ince sularım

oysa nasıl da alışmışız
şakaklarımıza, güçlü saçlarımıza
açınca gözümüzü rüyalara
dokunacağımız sabaha

üzümümü okşayıp örter
yaprak kokan ince yorganlar
annelerin kederi sevinci
havadaki neme bulaşmaya koşar
ağlayacağımızı sanırsız

yürür yürür durmadan
denizin derinliğini yengeç dönencesini

hiç geçilir mi aşktan ona varmadan

ANGEL

Seni çok özleyorum Angel
Keçi patikalarından yürürdük
Dünyanın en güzel ormanına
Olsa olsa
Kırmızı puantiyeli bir kaplumbağa
Yolumuzu keser ve konuşurdu:
“Yavaşlığım aylıklığımdan değil!”

Değildi!
Yanıma uzandığın zaman Angel
Kocaman bir masal kitabı açılırdı
Seninle benim aramda
Gülümserdin Angel
Hayatta olmanın karmaşık mutluluğuna
Ormanımız dingin
Ormanımız vahşiydi
Tenlerimiz birbirini kuşattığında

Sonra sen
Korkunç öyküler anlatırdım
Sarılırdım Angel
Titreyerek
Vücudunun bembeyaz atlasına

YOL

Eve gidiyorum. Uzata uzata yolu
Dümdüz yolda yılana yılana
Yüz metre ileride otobüs durağı,
Dönüşür mü imge durağıma?
Binmeyeceğim otobüslere
Beklemeyeceğim o duraklarda
Ne taşır otobüsler aşk yoksa?

Yolda gökyüzüne mavi bakmayacağım
Gökyüzü kara kapkara
Neden mavidir gökyüzü sanki?

Eve gitmeyeceğim. Vazgeçtim
Neden gidilir eve, kapıyı açan yoksa?
Hiçbir yere gitmeyeceğim
Geri de dönmeyeceğim
Aşkın karşıtı yoldur
Yolda kalacağım yolda

(Baş taraftı karşı sayfada)

tarafı” vardır. Gök ağlarken o sevgilinin saçlarını örer. Dünya onu sarıp sarmalayamaz, ancak sevgilidir onu tepeden tırnağa kendine çeken. Divan edebiyatıyla halk şiirlerinin ritim ve duygu dünyası da kendini hemen belli ediyor “Mıh 1” “Mıh 11” şiirlerinde: “Kalbimin günbatısı, bu buz keşiği / bendeki lal, bendeki mih, / söktüm senindir, sana bağışladım / ağaran saçımı, senindir, al.” (Mıh 11). Halk şiirinin tüm güzelliklerini potasında eriten Yunus Emre tadı da var dizelerde: “Dünya başıma yıkıldı uyandım bir / Bir kabul ettim uyudum Yunus ilinde.” Aşkın ve dünyanın çektiği bir sıkıntı vardır ki bu da kolay kolay giderilmez sevgili olmasa. “Dünyanın Katı Huyu” bölümü daha çok dışa dönük şiirlerden oluşuyor. “Yaz”, emir kipi gibi düşünülebileceği gibi mevsimi de imler. Onun evi “bir kış”tır ama “bir karış”tan fazla da değildir. “kıştı” “karıştı” sesi hem zıtlık, hem de anlam yoğunlaşmasını getirir. Mekân olarak İstanbul’la karşılaştırır kendisini Birhan keskin “Yarı trak yarı buralı” diyerek. Kırklareli’nde doğduğunu ve artık İstanbullu olduğunu da imler böylece. İstanbul’un Eyüp semti ise “bu dünyada bir gurbet” gibidir dinsel göndermelere açık.

Kaşlarının “yokuşunda gün akşam” olur aşka yürürken, bir yandan da “Bu dünyada cevize sığıdık nasılsa gideceğiz diye burdan”la da mistik bir anlatımın içine çeker bizi. Sonra Bağdat’a ve Gazze’ye çevirir bakışlarını savaşları lanetleyerek. “Yarılmamışken, bir yanımız öbürüyle dururken / Böyleyken durup dururken böyle, / Niye bombalarlar bizi Figen” diye sorar Bağdat’ın bombalanmasına akıl erdiremeden. Dağlarca’nın *Çocuk Ve Allah* kitabına gönderme yaparak Gazze’de öldürülen çocuklar için “Bu çocuklar korrrrrrrrkuñ / Vurulmuş allahım” diye inler.

Birhan Keskin, kendini ne kadar gizlese de aşkla, tutkuyla kendisi şiirinin omurgasında yer alıyor katılaştıran dünyada. Sese, kısalığa, anlam derinliğine, halk şiirinden Divan şiirine, Yunus’tan Dağlarca’ya, mistik anlatımdan açık yürekliliğe doğru gider gelir özgün, çağrışımlı imgeleriyle. Sözcük oyunlarına, deyimlerin deformasyonuna da uzanır gerekli gördüğü yerlerde.

Son dönem şiirimizde serin bir yaz ikindisidir, *Soğuk Kazı*.

SOĞUK KAZI

Gültekin EMRE

Her şair öyle midir bilmiyorum ama Birhan Keskin, öyle: Kendinden çıkıp dünyaya açılıyor, yine kendine dönüyor. Biyografik bilgilere rastlamak için boşuna çaba harcamayalım ama bilelim ki onun duygu, düşünce, bilinçaltı dünyasının fotoğrafları bir bir yansıyor etkileyici imgelerine. İçinde yaşadığı toplumun inişleri çıkışları, günlük yaşamın darboğazları, dünyanın gidişatı, onun dizelerinde öyle ya da böyle yer buluyorlar sızlanmadan. Durum saptamaları yapmaz Birhan Keskin, kesin şeyler de söylemez hiç. Sezdirir, düşündürür beyit gibi duran ikiliklerinde, halk şiiri tadı emdiren dörtlüklerinde.

Kitaba adını veren “Soğuk Kazı” kitabın sonunda yer alan görsel, düzyazısal bir metindir: Bu şiirle bilinçaltının labirentlerine, ruhun derinliklerine uzanıyoruz mesafeli bir biçimde: “Birbirimize baka baka, seni yaptım.”la başlıyor, sürekli “Birbirimize baka baka”lar yineleniyor anlamsızlığa doğru evrilerek. “Birbirimize baka baka” kimi zaman “Birbirimizi yıka yıka”ya dönüşür. “Üzümü yedik çekirdekten bize ne!” olur “üzümü ye bağını sorma”yı anımsatarak. İç içe geçen dizeler; yıkma, değişme, değiştirme, dönüşme, dönüştürme, etkilenme... ben sen / sen ben olma hali... Üzüm üzüme baka baka kararır varıyor sonuçta iç içe geçişin, tek vücut oluşun fotoğrafı. Bu, bir bedende erime, esrime; trans durumu belki de. Aşk için acı çekme değilse bile, “Göz göre göre” karşısındakinin gözünde, yüreğinde, dünyasında, teninde... erime, yok olma hali.

Kitap şu iki dizeyle (beyit) başlıyor: “Dünyaya tortullar tabakalar yarlar gerekir. / İçerde çok yanmışa dışarda karlar gerekir.” *Soğuk Kazı* şiirine bağlanabilecek bir içerik seziliyor burada: Bedenlerin aşktan yanıp kül olma halini imliyor bu etkili iki dize.

Birhan Keskin’in şiirinde de kendini hemen belli ediyor geçmiş. Bu, yaşanmışlığı imlediği gibi gizemliliği de çağırıştır. Kimse kimsenin neyi ne kadar, nasıl yaşadığını bilemez ama bazı şeyleri sezme mümkün olabilir. “Benim kalbim bir hatıra kalsın” geçmişe gömülen nice tarihe, unutulmaz olaya gönderme gibi geliyor bana bu dize. Bir ayrılık varsa arada, anılar da olacaktır orada. Ayrılıklar bir “göç”ü yaşatır, başka yollara çıkarır insanı. Azeri lehçesinin yansımaları da dikkat çekiyor ilk şiirde: “İçimdeki od’a hiç varamazam / Önüme artık bakamazam men”. “od” aşkın alevi, sevdanın harlı fotoğrafıdır, “Dünya her günkü yerinde”yken. Sevda “rehin bir hayat”tır sanki. “Yalan dünya, pıtraklı memleket”tir yaşam onun için. “Mıh gibi yakıcı” dizeler kuruyor Birhan Keskin “Koyu esmer” gecelerdeki âşıkların durumuna cuk oturan. Şiirinde dize sonlarına gelen zarif uyaklar, “sülfür” “kükür” gibi, onu özgünleştiriyor.

Onun şiirinde “mıh” ve “tuz” hayatın ta kendisidir bence. Sevgiliye ondan kalan ise kıldan ince boynudur, ani hayatı: “Sonra benden sana kalan / Bir tuzlu su ve incecik / boynumun hatırası, / kıldan ince.” Yaşar, “Bir tuzlu suda” “bir tuzlu tavada”. Şu beş dize “tuz” “hayat” arasında alınan o amansız mesafenin, kurulan yaman dengenin altını çiziyor: “Hayata değdiğim yer bir tuz zerresi / Kirpiklerimde kırılan ses tuzun sesi / Tuz bastım kalbime sakladım seni / Yürüdüğüm ömrüm değil / keskin bir tuz hikâyesi”. Haydin tuza gidelim diyor şair, yani hayat ve aşka; yanmaya, yandıkça arınmaya, arındıkça daha çok yanmaya, sevmeye, sevdiğinin yüreğinde, teninde erimeye.

Türk dizelerini de rahat kullanır hayatın ipek ifadeleri olarak: “şeker söyle kaymak söyle / Bal söyle!” Ya da deyimler asıl anlamlarının ötesinde bir başka anlama bürünüyor: “Kırazlı

yoldan bir daha geçse de unutmazsın / bir keredir ayrılık ve kulağında küpe artık.” “Çalıda sarı bir çiğdemim ben”, onun doğayla olan bütünleşmesine de sıcak bir ışık düşürüyor. Ayrıca “kılı kırk yarmak” deyimini de ustaca yediriyor şu dörtlüğe: “Dünya soğur, akşam serinlerken, / Benim sensiz sevecek bir şeyim yok. / Kılı kırk yardım, altını üstüne getirdim, / Ve işte en gümüş cümlem.” diyor ve şu vurucu ikiliği armağan ediyor şiirini sevenlerine: “İçimi açtım sana. / İçini açmak için.” Açıldıkça sevgiliye, onu da çözmek isteğidir bu. Atı alan Üsküdar’ı geçti deyimi ise şöyle deforme edilmiş ve yedirilmiş şiire: “Yaz! Atları almışlar, Üsküdar’ı geçmişler!” El mi yaman bey mi yaman ise “El yamanmış bey yamanmış, tamam beyler!” dizesine dönüşüyor.

“İlik süt gibiydin / Sen, uf uff.” dizeleriyle anlatılan neyse, “Bilesin, Sultan Sazlığı’nda boynu eğri bir kuşun / ince boynuna yediği kurşun gibi hainiz hepimiz.” dizeleri de aşka ve hayata dair tüm belirsizliklerden sıyrılıp. Onda kısadır dizeler “kısacık, koşar adım.”dır. Öyküsü yokmuş gibi durur ama bir öyküye tutunur görünmez ipek ipliklerle.

“Kar”, “göl” sözcükleri Birhan Keskin şiirinde dış dünyanın olmazsa olmazları olarak sıkça yer alıyor. “Kar” beyazlığı, saflığı, duruluğu, soğukluğu, mevsimi, uzaklığı, ayrılığı öne çıkarırken; “göl” derinliği, dipsizliği, bir de – “donmuş göl”– katılığı, mesafeyi imliyor. “Sakız beyazı” yani “kar”, “eve dönemeyen bir ağaçsın” sonrası “Bu katılık”, –yani “donmuş göl”– “dünyaya can”dır, hiçbir şeyi bozmadığı, olduğu gibi koruduğu için benimsenir, kullanılır.

Değişimin kendisi, görüldüğü gibi olmama da büyük yer tutuyor Birhan Keskin’in şiirinde. Nesnelere olduklarının, görüldüklerinin, adlandırıldıklarının ötesinde başka anlamlar yüklenirler onun dizelerinde, imgelerinde. Gerçeklik değil, gerçeğin ötesindedir bize sunulan imgeler: Bademin sana görüldüğü nasılsa / Badem o değil bana” dizeleri bu söylediklerime iyi bir örnek diye düşünüyorum. Belli ki, iki dizelik alıntı da yapılan Paul Celan’ın ünlü şiiri “Bademlerden say beni”den esinlenen bir şiir, “Badem”. “Badem sana neyse, o değil bende.” Sevgilinin doğadan, duygulardan algıladığı, düşlediği, hatta gördüğü neler varsa karşısındaki için aynı şeyleri karşılamıyordur. Gerçeğin farklı algılanması, yorumlanmasıdır bu.

Kimi zaman dünya karamsarlığına bürünür, gizlerle donatılmış bir halde çıkar karşımıza tüm güzelliklerine, yaşamaya değer yanlarına karşın: “Bu sağır bu anlamsız bu ağır düzlükte.” Bu dizedeki iç sesin yarattığı uyak “sağır” ve “ağır” sıfatlarıyla karşılanıyor. Gizemlilik doğada var da sevgilide yok mu? Olmaz olur mu? Hem de Şirazlı Hafız’a gönderme yapılarak mühür basılıyor sevgilinin gizemliliğine: “Ben geldim / Senden geldim / Sana geldim / Sen O’ysan eğer.” Burada hem Tanrı, hem de Tanrı kadar değerli sevgili eşleştiriliyor.

Günümüz dünyasına hızlı bir geçiş yaptığımızda çevremizde olan bitenle de yüzleşiriz imgeler, metaforlar üzerinden. Tüccarların piyasayı, günlük yaşamımızı belirlediği bilinmeyen bir şey değil. Bu acımasız ortamın şiire yedirilişi, halkın bunu fark edip tavır almasının istenmesi ise yeni: Konuşur gibi, sabırla birilerine dert anlatır gibidir şu dizeler: “N’olur uyuma. Yağmur. Sakin sakin. Ara ara. Yağıyor. / Uyuma! Her şey, artık tüccarların elinde. / Biz seninle kışa girmiş iki sardunya gibi / Oturacağız, bekleyeceğiz, N’olur uyuma!” Sardunyalara kışın sabırla güneşi beklerler solmadan, canlılıklarını yitirmeden. Halk da sabırla tüccarların fiyat artışlarından nasıl daha az etkileneceğini düşünür kara kara. Oysa halka ağrılarını, sıkıntılarını “unutturacak” ne bulunabildi şimdiye dek? “Bir kritik kütle ve başkaca / Bir koyu boşluk” vardır ortada eğer diklenilemez ise. Dünyada olup bitenler şairin yüreğine tutunup durur: “Dünyanın acısı benden yırtılmış, / Onca kesik yol içinde, onca harita.” Onun elinde “bir dünya

←(Devamı karşı sayfada)

DEĞİRMEN

evet: kırılğan ses, düğümlenen zaman:
otlar, kadınlar, çocuk sevinçleriyle hemhâl
eski ırmaklar, eski rüzgârlar, bekleyen
yolların eskiyen yüzleri: kendini öğüten
taşın yükü. akşama inen ayışığı: çayırların
dili, hışırıyla hatırlanan yorgunluk: bu güzel
ürperti neyin kokusu?: çocukluğun aksi,
patikada can güneşin yoldaş izleri.

sonra, suların köpüren türküsü: şükran
toprağın sıcak alınna!: merhametine yağmurun
kalben. uzayan güne, gecenin karnına gökşen
sözle giden atlarla birlikte. buradan anımsa
eski sesleri, eskiyen kelimelerin kardeşliğini:
burada ol: *künle*, üstün başın çamurla
eski elbiselerle: tenini ve ellerini koru
ağırılığın yeğnik yüzüyle: hemen şimdi.

hemen şimdi: aklımı delen ışık,
göğsümde şavkıyor gökçimen uçurtmayla:
duruyor çiyin içinde birdenbire küçücük aşk,
küçümen aşkla öpüşüyor çocukça.
kuş sesleriyle havalanıyor sularda;
hevesle, bahar yelinde saçların seyirtisi;
gözlerin kamaşması: ânın zihninde.
beyzâ berraklıktan bakıyor imdi.

zaman akıyor hâlin hacminden tozarak tozla *unufak*:
yükünürüm dünyayı kendimle: ufarak
taşlar taşırım kalbimde sonrasız.
dizerim sözcükleri soykütüğüme yeniden, erinçle:
çoğala çoğala *atlarım* tengriken yaz(ı)da;
dönerken çocukluğum yurduma kunt usumla,
devşiririm yunt dağların gölgesini usulca:
suyun zihnini avuç avuç avuçladığım cânla.

bu, neyin kokusu köktengrim?!: soluğumun ömrü mü ?:
[söyle.—

AĞIR GECE

Ne ağır gece derken kımıldadı
Ortada alevi raks bilmez mumun
Şerh de bilmez, şem de değil, sadece mum
Zaten gece de içrek tarih değil
Devrildi rahle, çatladı piyâle, ayaklandı kristal
Gül cephaneliği basıldı
Yanık pervaneler yerde, imgeler ummanda
Uyuldu iğvasına yol oğullarının

2004

YOL MÜZİĞİ

Serkeş başıma kalsa
Tuz ruhuyla doldurdum kırbamı
Şimdi mecbursun
Yol oğullarına uyacaksın
Sadece biraz sulfata

Geçen yıl cimriydi vakit
Geriye sayıyordu sayaç
Kandırmadı iklim başarıları
Etkili olamadı ay geçişleri

Kesme vakti kementleri
Değirmi uyluklardan atılan
Kalkma, eksilme, kopma, çoğalma vakti
Müzik onur gibi dökülürken gökten

2003

Özer AYKUT**GECE**

Öyle çok baktım ki sana
Uyurken sen
Sanırım hepsini bir düş sandım
Bir ayaklanma
Uykusuzluk sesleri emerken geceden
Beklediğim aydınlık
Sabahın değil gözlerini

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok.
No: 8, Osmangazi-BURSA. *Gönderilerin bu adrese değil,
aşağıdaki PK adresine yapılması önemle rica olunur.*)
Yayın Danışmanları : İhsan Üren, Gültekin Emre,
Serdar Ünver, Nahit Kayabaşı.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok.
Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)
Yazışma Adresi : Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA
Yayın Türü : Yaygın süreli yayım. ISSN 1305 – 7685
E- Posta : akatalpa@hotmail.com

Katkı Payı : 25 TL.
Posta Çeki : Ramis Dara adına açılmış 6025702
numaralı hesap.
Banka hesabı : Ramis Dara adına Finansbank Heykel
Kredikolay Şubesindeki
21329696 numaralı hesap.
Baskı : Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27
Setbaşı – BURSA
